

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodářství sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.

Pohled na Luzný ze stezky na Modrý sloup.

NA VLASTNÍ OČI: NA ŠUMAVĚ SE PŘIROZENĚ OBNOVUJE LES

Na hranici Národních parků Šumava a Bavorský les lidé mohou využívat tři nová přechodová místa – Siebensteinkopf, Modrý sloup a Pod Poledníkem. U příležitosti otevření těchto přechodů navštívil ministr životního prostředí Ladislav Miko spolu s ředitelem Správy NP a CHKO Šumava Františkem Krejčím, ředitelem Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a senátorem Bedřichem Moldanem, zpěvákem a entomologem Danem Bártou a novináři Modrý sloup.

„Horské smrčiny Šumavy a Bavorského lesa patří k unikátům nejen české a německé přírody, ale celé střední Evropy. Zpřístupnění jejich dalších částí milovníkům přírody z obou stran hra-

nice díky třem novým přechodovým místům považují za velmi důležité. Lidé tak získají další šanci se na vlastní oči přesvědčit o tom, jak fungují přírodní procesy v horském lese. Takovou příležitost v České republice opravdu na mnoha místech nemají,“ řekl Ladislav Miko a ujal se poté osobně role průvodce po nové turistické trase. Účastníkům túry cestou vysvětloval, jak funguje ekosystém horské smrčiny, jak probíhá v tomto ekosystému přirozená obnova kůrovcem zasaženého lesa a jakou roli hrají v přírodních procesech horské smrčiny kmeny uschlých smrčků.

Turisté cestou na nově otevřený přechod Modrý sloup na vlastní oči zblízka uvidí, jak probíhá přirozená obnova

OBSAH:

Události měsíce

Biodiverzita bez hranic	3
Nová pravidla pro průmyslové emise	3
Záměry ČEZ jsou dobrý základ, ale nestačí.....	5
KRNAP získal certifikát FSC	5
Evropští ministři o ekoeffektivní ekonomice	10
Lia a Miko vypuštění do přírody.....	11

Finance

Zelená úsporám se otevírá menším investicím.....	13
Dotace obcím na povodňové plány.....	14
Osm miliard na energetiku a odpady	14
Granty pro neziskové organizace	16

Téma

České předsednictví EU: velmi úspěšné ..	17
--	----

Z dění v rezortu

Výzkumný ústav vodohospodářský – 90 let.....	20
Výsledky činnosti ČIŽP	22

Obce a regiony

Bleskové povodně.....	23
Ochrana před povodněmi na Labi.....	24

Analýzy, souhrny, komentáře

ČR členem EUMETSAT.....	25
Veletrh ekologických výukových programů	26
Biozemědělství připraveno řešit globální výzvy.....	27

Diskuze

Ladislav Miko o novelách.....	29
Jak to je s kácením alejí.....	29

šumavské horské smrčiny. Klíčové je pro ni ponechání stojících souší a pahýlů. Na jaře kolem uschlých kmenů rychleji odtává sníh a do vzniklých trychtýřů vítr nafoukává semínka smrčků. Kolem kmenů pak rostou nové semenáčky a staré kmeny jim poskytují další ochranu před povětrnostními vlivy.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno, foto Jakub Kašpar

Úvodník

35. **→** **OKOFILM**MEZINÁRODNÍ FILMOVÝ FESTIVAL
O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ, PŘÍRODNÍM A KULTURNÍM DĚDICTVÍ**35. ročník Ekofilmu se blíží, k vidění bude rekordní počet filmů**

Už zanedlouho začne 35. ročník nejstaršího evropského filmového festivalu o životním prostředí – Ekofilm. Probíhat bude od 5. do 11. října v Českých Budějovicích, v Českém Krumlově a pro školy se bude promítat také v Třeboni a v dalších městech Jihočeského kraje.

Dárkem k půlkulatému výročí festivalu je zcela nové logo festivalu. Má moderní design a my mu přejeme, aby symbolizovalo Ekofilm alespoň tak dlouho, jako to předchozí, které vzniklo současně s festivalem samotným.

Průvodcem celého festivalového týdne bude opět herec, režisér, improvizátor a dobrá duše festivalu, Jaroslav Dušek. V tomto roce byl na Ekofilm přihlášen největší počet filmů v historii festivalu, na 160 zahraničních a na 70 českých snímků. Hlavním tématem letošního ročníku jsou tolik diskutované změny klimatu, o kterých bude možné, kromě dalších aktuálních témat, diskutovat během seminářů, besed a workshopů. Bohatý doprovodný program bude zahrnovat výstavy, divadelní představení, koncerty, cyklojízdu a další akce. Nebude chybět ani tradiční setkání tvůrců českého filmu po třiceti letech. Letos padla volba na Postřižiny.

Na Ekofilm zvou všechny návštěvníky hlavní organizátoři festivalu – Ministerstvo životního prostředí a občanské sdružení Ekofilm. Těšíme se na vás!

Veronika Dušková,
tisková mluvčí MFF Ekofilm
www.ekofilm.cz

Zelený týden

Předseda Rady EU pro životní prostředí a český ministr životního prostředí Ladislav Miko spolu s evropským komisařem pro životní prostředí Stavrosem Dimasem zahájil 23. června v Bruselu tradiční Zelený týden – Green Week.

Zelený týden organizuje každoročně Evropská komise, která chce tímto setkáním přiblížit široké veřejnosti základy evropské politiky v oblasti životního prostředí. Letošní ročník měl podtitul Climate Change: Act and Adapt – Změna klimatu: jedneť a přizpůsob se. Evropská komise tak upozornila na jednání o nové klimatické dohodě na období po roce 2012, která by měla nahradit dosavadní Kjótský protokol a má být schválena letos v prosinci v Kodani. Letošní Zelený týden tedy byl

věnován opatřením, která musí svět učinit, aby omezil změnu klimatu a přizpůsobil se jejím dopadům.

Zelený týden se stal jedinečnou příležitostí k diskusi, výměně zkušeností pro orgány státní správy, nevládní organizace, firmy a širokou veřejnost. V rámci Zeleného týdne se v Bruselu uskutečnila řada odborných seminářů, konferencí a bohatý doprovodný program.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí, upraveno (red)
Foto Eva Veverková

▲ O problematiku změn klimatu se během Zeleného týdne zajímal snad každý

► Zahajovací tisková konference Green Weeku 2009. Zprava předseda Rady EU pro životní prostředí a český ministr životního prostředí Ladislav Miko, evropský komisař pro životní prostředí Stavros Dimas.

▼ Jako příklad moderních technologií se na Green Weeku prezentovaly také elektromobily firmy Reva.

▲ Komisař Dimas a ministr Miko si prohlédli také expozice na stáncích vystavovatelů Green Weeku 2009.

Biodiverzita bez hranic

V německém Görlitzu se na konci června uskutečnila mezinárodní konference Biodiverzita bez hranic o spolupráci v oblasti ochrany přírody v někdejším „Černém trojúhelníku“ na trojmezí Česka, Německa a Polska.

„Německo, které s myšlenkou uspořádání konference přišlo, chce ukázat zásadní pozitivní posun, k němuž v tomto regionu – někdejším tzv. Černém trojúhelníku – ve spolupráci s polskou a českou stranou v ochraně biologické rozmanitosti došlo,“ řekl český ministr Ladislav Miko.

Region na trojmezí Česka, Polska a Německa měl dlouho z hlediska ochrany životního prostředí i přírody špatnou pověst. Zdejší příroda byla vzhledem k velkému množství emisí silně poškozena, hlavně v lesních porostech hraničních pohoří – Krkonoš, Jizerských, Krušných a Lužických hor. Konference se zabývala součas-

ným stavem biodiverzity v tomto regionu a přeshraniční spoluprací v oblasti ochrany přírody i postojem Evropské unie k této problematice.

Konference měla čtyři hlavní tematické oblasti. V rámci první Krajina a udržitelný rozvoj se diskutovalo o přeshraniční spolupráci a strategii udržitelného využití krajiny. Druhá sekce Přeshraniční druhová ochrana, moderovaná Petrem Rothem, ředitelem odboru mezinárodní ochrany biodiverzity českého MŽP, se zabývala ochranou a podporou druhů v přeshraničních biotopech. Evropskou soustavu Natura 2000 a programy Evropské unie pro zachování biodiverzity v Evropě

řešila sekce třetí. V rámci čtvrté sekce Biodiverzita a globální změny účastníci diskutovali o globálních změnách ekologických podmínek a jejich vlivu na biodiverzitu. Na programu konference byla také exkurze do okolí Lužické Nisy.

Konferenci pořádalo Saské státní ministerstvo životního prostředí a zemědělství ve spolupráci s MŽP ČR, MŽP Polska a Evropskou komisí. Zúčastnili se jí zástupci místních sdružení, státní správy, ale také zástupci vědeckých institucí ze všech tří zemí.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí,
upraveno (red)*

Nová pravidla pro průmyslové emise

Na jednání Rady EU pro životní prostředí 25. června 2009 v Lucemburku se na závěr českého předsednictví v první řadě podařilo dosáhnout politické shody v revizi směrnice o průmyslových emisích.

Integrovaná prevence znečištění

„Výsledek je velkým úspěchem na závěr českého předsednictví,“ rozhodl jednání o tomto bodu předseda Rady, český ministr životního prostředí Ladislav Miko. Revize směrnice spojuje sedm dosavadních předpisů v této oblasti a v integrované prevenci znečištění (IPPC).

Podle Ladislava Mika se jedná o „vyvážený balíček sedmi dosavadních legislativních předpisů, které tímto spojíme do jediného dokumentu a tím zpřehledníme evropskou legislativu v této oblasti a usnadníme život evropskému průmyslu“. Výsledná podoba směrnice přitom ale zároveň zajistí účinnější ochranu vody, půdy, ovzduší a dalších složek životního

prostředí. Novela posiluje a vyjasňuje roli nejlepších dostupných technologií (BAT) a příslušných referenčních dokumentů (BREF) v udělování integrovaných povolení. „Jde o další důležitý krok na cestě k zelenější, k životnímu prostředí šetrnější ekonomice,“ řekl Ladislav Miko.

Nyní Rada o výsledném kompromisu jedná s Evropským parlamentem, který se k postoji Rady musí vyjádřit během následujících čtyř měsíců.

Biodiverzita

Ministři se zabývali také ochranou biodiverzity a přijali k tomuto tématu závěry, navržené českým předsednictvím. „Dnes již víme, že se nepodaří naplnit závazek zastavení úbytku biodiverzity do roku 2010,“ řekl Ladi-

slav Miko. „Je evidentní, že musíme napříště ochranu biodiverzity integrovat do všech sektorových politik, jako je zemědělství, územní plánování či ochrana klimatu,“ dodal ministr.

Součástí diskuse byl i stále naléhavější problém invazních druhů rostlin a živočichů. „To souvisí jak se změnami klimatu, tak s prohlubující se globalizací mezinárodního obchodu. Proto se Rada shodla na tom, že je třeba co nejdříve připravit kvalitní strategii – jakými legislativními i nelegislativními nástroji invazním druhům čelit,“ řekl Ladislav Miko.

Ministři životního prostředí se v Lucemburku shodli také na nutnosti co nejdříve dokončit budování soustavy Natura 2000, v suchozemské oblasti do roku 2010, u mořských ekosystémů do roku 2012.

Ochrana klimatu

Ministři se zabývali také evropskou strategií pro další měsíce zbývající do začátku klimatického summitu OSN v dánské Kodani. „EU jednoznačně usiluje o to, aby budoucí Kodaňská dohoda byla právně závazná a ambiciózní s cílem udržet růst globální průměrné teploty v tomto století pod 2 °C,“ sdělil ministr Ladislav Miko. Podle Rady EU pro životní prostředí musí být redukční závazky rozvinutých zemí doplněny efektivními mitigačními strategiemi zemí rozvojových.

„Je evidentní, že efektivní zajištění finančních zdrojů pro mitigace a adaptace a transferu technologií je zásadní, zejména pro nejméně rozvinuté země a malé ostrovní státy. Ovšem EU zatím není připravena zveřejnit svůj podíl na tomto financování. Je třeba dohody všech partnerů v ekonomicky rozvinutém světě tak, aby podíl na tomto nutném závazku byl spravedlivý,“ vysvětlil Miko.

„Podpořili jsme také Bílou knihu Evropské komise k adaptacím, která představuje ucelenou evropskou adaptační strategii. Na adaptace se musíme zaměřit mnohem více. Aktuální záplavy nejenom v ČR, ale i v dalších zemích střední Evropy ukazují, že příroda je velmi mocná a dopady klimatických změn musíme začít brát vážně,“ řekl Ladislav Miko v Lucemburku.

Půda

České předsednictví také výrazně posunulo vyjednávání o návrhu směrnice o ochraně půd. „Jak jsme se od počátku obávali, k politické shodě se jednání dovést nepodařilo. Ale věřím, že jsme na dobré cestě směrnice o půdě dosáhnout,“ řekl Ladislav Miko. Celá řada členských zemí v diskusi v Radě úsilí českého předsednictví velmi ocenila.

Bioodpady

Rada schválila také závěry k Zelené knize k bioodpadům. „Víme velmi dobře, že nakládání s bioodpady se řídí do značné míry místními podmínkami, což ukázaly rozdílné pohledy jednotlivých členských států. Nakonec se nám ale společný kompromis podařilo nalézt,“ konstatoval Ladislav Miko.

▲ Ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Ladislav Miko se zdraví s ostatními evropskými ministry životního prostředí.

▼ První z předsednických tiskových konferencí. Zleva mluvčí evropského komisaře pro životní prostředí Barbara Helferich, komisař Stavros Dimas, ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Ladislav Miko a mluvčí českého předsednictví Radek Honzák.

Problém bioodpadů spočívá nejen v zaboru prostoru na skládkami, ale i v jejich vlivu na zemské klima kvůli produkci metanu, který je agresivním skleníkovým plynem. Proto je třeba hledat způsoby, jak co nejefektivněji bioodpady využít, ať už pro výrobu kompostu nebo jako zdroj energie (vytápění, výroba elektřiny, doprava).

Ministři se nakonec shodli na tom,

že má Evropská komise přijít s návrhem, jak řešit nakládání s bioodpady na evropské úrovni. Pokud analýza, která právě probíhá, ukáže, že je to třeba, předloží Komise návrh nového legislativního předpisu.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)
Foto MŽP, Jan Symon*

Záměry ČEZ jsou dobrý základ, ale nestačí

Za dobrý základ označil ministr životního prostředí Ladislav Miko záměry společnosti ČEZ, zveřejněné koncem června tohoto roku pod názvem Future Motion.

„Strategické uvažování ČEZ se začíná ubírat správným směrem. To, co společnost zatím zveřejnila, ale dostatečné není. Klíčové je, jaký podíl investic půjde do výzkumu a nových technologií a jaký do uhlí a dalších neobnovitelných zdrojů,” shrnul ministr Miko a uvítal především výraznější orientaci největšího českého výrobce elektřiny na investice do výzkumu, inteligentních rozvodných sítí (tzv. smart grids), do obnovitelných zdrojů energie a alternativních pohonů v dopravě. „Ve zveřejněné koncepci mi ale přesto několik věcí citelně chybí,” dodal ministr.

„Především v plánovaném rozvoji využívání biomasy postrádám konkrétnější představu ČEZ, kde chce biomasu získávat tak, aby se nezvyšovaly ceny pro lokální vytápny a kogenerační jed-

notky či menší elektrárny. ČEZ by měl investovat do cílené produkce energetických plodin, které by ve svých elektrárnách využíval. Při masivním využívání tohoto energetického zdroje nelze spoléhat na odpad z dřevovýroby nebo dokonce na dřevní biomasu z lesa. To by mohlo být naopak významným rizikem pro biodiverzitu lesních ekosystémů,” řekl Miko.

V plánovaných investicích do elektromobility je podle Ladislava Mika nutné zaměřit se především na výzkum a vývoj nových a efektivnějších technologií. „Případná orientace na výrobu běžných elektromobilů, které jen odbírají elektřinu ze sítě do baterií, není dostatečným řešením, zvláště za situace, kdy 60 % elektřiny u nás pochází z hnědého uhlí,” upřesnil ministr Miko.

„ČEZ by měl také tyto investice začít realizovat co nejdříve. Plánované procento investic do výzkumu a vývoje je chválné, ale jistě by bylo možné s tím začít dříve než v roce 2011,” uvedl příklad Ladislav Miko a dodal, že dřívější investice do výzkumu a moderních technologií jsou žádoucí, zvláště když si ČEZ ve sněmovně prosadil možnost získávat i po roce 2013 zdarma část emisních povolenek s argumentem, že jde o aktuální protikrizové opatření.

„ČEZ většinu elektřiny vyrábí z hnědého uhlí. Rád bych proto v jeho strategii viděl také přesah do ochrany biodiverzity. Měl by se se svými dodavateli zapojit do projektů obnovy přírody na hlušinových haldách v severních Čechách pomocí přirozené sukcese. Tento levný způsob by přitom pomohl zvýšit biologickou rozmanitost české přírody,” řekl ministr Miko.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

KRNAP získal certifikát FSC

Krkonošský národní park se stal největším souvislým územím v České republice, které se může pyšnit certifikací FSC. Zároveň je KRNAP jediným národním parkem, který v současné době tuto certifikaci má.

Certifikát FSC potvrzující ekologické hospodaření v lesích převzal 1. července 2009 na Hřibech Boudách ředitel Správy Krkonošského národního parku Jan Hřebačka z rukou ministra životního prostředí Ladislava Mika a zástupce občanského sdružení FSC Michala Rezka.

Tento certifikát je důkazem, že správa národního parku v Krkonoších hospodaří v lesích ekologicky šetrným způsobem. „Certifikace FSC je nejprestižnějším a nejpřísnějším hodnocením kvality péče o lesy. Dokazuje tedy naprosto jednoznačně, že Správa KRNAP se o krkonošské lesy stará způsobem, který by měl být příkladem a inspirací i pro ostatní majitele lesů v České republice,” řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko.

„Správa KRNAP se rozhodla hospodařit podle Standardu FSC, protože tento cíl je bezprostředně v souladu

s posláním národního parku,” uvedl ředitel Správy KRNAP Jan Hřebačka. „Získání certifikátu FSC je pro nás

Exministr Martin Bursík, ředitel KRNAP Jan Hřebačka a současný ministr Ladislav Miko při prohlídce lesního hospodaření v oblasti Hřibech bud.

prestižním oceněním. Vážím si jej o to více, že certifikační audit neměl ke způsobu obhospodařování lesa žádné připomínky, čímž potvrdil, že Správa KRNP již v minulosti prováděla odpovědné, přírodě blízké lesní hospodaření," dodal Hřebačka.

„Je to dobrá zpráva pro obyvatele i návštěvníky Krkonoš. Pravidla FSC garantují správcům lesů dlouhodobě zdravé hospodaření. Zároveň je to dobrá obchodní značka. Přitom hospodaření podle pravidel FSC není zaměřené jen na výrobu dřeva, současně ponechává hodně prostoru pro výletníky a přírodu. Na zdravé hospodaření podle pravidel FSC přešly už skoro kompletní státní lesy v Polsku, hodně se zavádí na Slovensku a v řadě dalších zemí. Špatný zdravotní

stav našich lesů změnu hospodaření naléhavě potřebuje a v lesích ve státem chráněných územích by měla být samozřejmostí," komentoval udělení certifikátu FSC Správě KRNP Petr Machálek, ředitel Hnutí Duha.

Certifikace dle standardu FSC je v lesích KRNP zavedena v rámci projektu „Implementation of environmentally responsible forest management“ („Zavádění environmentálně šetrného lesního hospodaření“), na kterém se Správa KRNP podílí jako spoluřešitel. Projekt je financován prostřednictvím Norských finančních mechanismů (Norwegian Financial Mechanism). Součástí tohoto projektu je také zahájení procesu statistické inventarizace. Ta představuje moderní a účinný nástroj pro popis a sledování

stavu lesa, dynamiku vývoje přírodních procesů apod. Umožňuje popisovat bohatě strukturované lesy, což dosud používanými postupy bylo obtížné. Statistická inventarizace přináší nové možnosti poznávání procesů ve sledovaných ekosystémech, především prostřednictvím exaktního pozorování, měření a porovnávání měřených údajů a jejich dynamiky v čase. Projekt Zavádění environmentálně šetrného lesního hospodaření poběží ve spolupráci s FSC ČR, o. s., až do dubna 2011.

Certifikační zprávu naleznete na www.krnap.cz v sekci Lesní hospodářství – certifikace.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red), foto Jakub Kašpar*

▲ Jednou ze zásad šetrného hospodaření v lesích s certifikací FSC je vysoká role přirozeného zmlazení. V lesích v okolí Hřibčích Bud přirozeně zmlazuje především buk, jeřáb či javor klen. Protože jde o les, založený jako hospodářský smrkový porost, zmlazuje tu i smrk. Pouze jedle, které by tu měly tvořit až 15 % porostu, Správa KRNP musí dosazovat. Na snímku přirozené smrkové zmlazení.

▲ Les v okolí Hřibčích Bud byl před cca 130 lety založen jako hospodářská smrčina. V přirozené skladbě by tu významnou většinou převládal buk, doplněný jedlí s příměsí javorů a malým procentem smrku. Na snímku je patrné, jak na prosvětlených místech nejlépe přirozeně zmlazují právě listnáče, které tu jsou doma.

▲ Jedle tu prakticky chybí, proto je lesníci Správy KRNP musejí do lesa dosazovat. Aby neskončily jako potrava jelenů a srnců, jsou chráněny oplůtky. Jejich instalaci si vyzkoušeli i ministr životního prostředí Ladislav Miko a ředitel Správy KRNP Jan Hřebačka.

▲ Další cesta zúčastněné vedla od Luční boudy na Sněžku. Zleva Otakar Schwarz ze Správy KRNP, Martin Bursík, Ladislav Miko, Jan Hřebačka a krkonošský patriot a krajinný ekolog Pavel Klimeš.

▲ Ředitelé českého a polského Krkonošského národního parku Jan Hřebačka a Andrzej Raj v polské boudě na Sněžce.

CERTIFIKÁT FSC

Udělení certifikátu předchází certifikační audit, v jehož průběhu auditoři prověřují, zda lesníci hospodaří podle Českého standardu FSC (Forest Stewardship Council). Ten je souborem 160 požadavků na ekologicky, sociálně a ekonomicky šetrné lesní hospodaření v podmínkách České republiky.

Hospodaření podle standardu FSC se odlišuje od běžného lesního hospodaření zejména tím, že není povoleno vytvářet holoseče, používat neodobou- ratelné pesticidy či pálit v lese klest. Lesy jsou postupně převáděny na věkově rozrůzněné porosty s větším podílem listnatých stromů a jedle, které budou odolnější před větrnými, sněhovými

a kůrovcovými kalamitami. Významný podíl dřeva zůstane v lese k zetlení, ke zvýšení druhové rozmanitosti rostlin a živočichů, k obnově půdního prostředí, k vyššímu zachycení vodních srážek pro zmírnění povodní a zdraví ekosystému. Část porostů je vyjmuta z lesnického hospodaření a slouží jako trvalé referenční plochy. Přednostně jsou v lese ponechány doupné stromy jako hnízdiště ptáků. Hospodaření podle standardu FSC klade na správce lesa zvýšené nároky, ale je k přírodě odpovědnější než běžné hospodaření.

Samotný certifikát opravňuje jeho držitele označit produkty z certifikovaných lesů logem FSC. Toto označení je garancí odběrateli, že produkt (především dřevo) nepochází z nešetrného a exploatujícího hospodaření a že při jeho získání byla dodržována pravidla zachování a rozvoje biologické rozmanitosti v lesích, že koupí produktu odběratel podporuje ochranu lesních ekosystémů a jejich zachování v rámci environmentálně vhodného hospodaření.

Systém FSC je založen na 10 celosvětově uznávaných principech a 56 kritériích, sloužících pro hodnocení. Při certifikačních auditech se ověřuje opětovně dodržování principů, stanovených standardy, transparentnost hospodaření a celkově šetrný přístup k životnímu prostředí. Audity jsou u držitelů certifikátu opakovány každoročně a po pěti letech je nutno absolvovat nový certifikační audit.

Organizaci a značku FSC vytvořili na začátku 90. let společně velké mezinárodní ekologické organizace (WWF, Greenpeace ad.), obchodní a dřevařské společnosti, sdružení domorodých obyvatel a obchodníků se dřevem z celého světa. Jejím cílem je podporovat environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné hospodaření v lesích.

Na papíru původem z lesů s certifikátem FSC je tištěn i Zpravodaj MŽP.

Bližší informace o certifikaci FSC naleznete na www.czechfsc.cz.

Zdroj: MŽP

Visegrádská skupina o životním prostředí

Představitelé ministerstev životního prostředí zemí Visegrádské skupiny (V4) se sešli již po šestnácté – v červenci 2009 v polském Krakově.

V úvodu setkání se představitelé ministerstev zabývali problematikou znečištění ovzduší. Vlády V4 se budou snažit o splnění ambiciózních limitních hodnot, stanovených evropskou legislativou pro jemné prachové částice PM₁₀ a PM_{2,5}, ve stanovených lhůtách. Zástupci ministerstev se také dohodli, že v roce 2011 znovu přezkoumají, zda je reálné v těchto lhůtách limitů skutečně dosáhnout.

Zástupci ministerstev také jednali o problematice nelegální přepravy odpadů a návrhu nové evropské směrnice o nakládání s odpadem z elektrických a elektronických zařízení, která by měla nahradit stávající platnou směrnici EU. Země V4 v této oblasti dosáhly pokroku a nyní se snaží zlepšit systém znovuzískávání a recyklace

▲ Po podpisu společné deklarace všech čtyř zemí s konkrétními návrhy pro budoucí spolupráci účastníci schůzky vyjádřili i podáním ruky zájem o další spolupráci. Zleva: Karel Bláha – náměstek ministra MŽP ČR, István Kling – státní tajemník ministra životního prostředí Maďarska, Maciej Nowicki – ministr životního prostředí Polska a Miloslav Šebek – státní tajemník ministra životního prostředí Slovenska.

těchto zařízení. Všichni uvítali změnu způsobu kalkulace úrovně sběru, která se vypočítává na základě průměrného množství EEZ uvedených na trh v předchozích dvou letech. Ovšem cíl úrovně sběru (65 %), stanovený návrhem směrnice, je náročný.

Dále si vyměnili názory k přípravě na klimatický summit OSN v prosinci 2009 v Kodani, kde má být přijata celosvětová klimatická dohoda, jež po roce 2012 bude moci nahradit Kjótský protokol. Nejdůležitějšími otázkami k řešení zůstává financování mitigačních a adaptačních opatření ke snížení dopadů změny klimatu. Rovněž se

zabývali problematikou agroenvironmentálních opatření v oblastech spadajících do systému ochrany území Natura 2000.

Náměstek ministra životního prostředí Karel Bláha, který na jednání zastupoval Českou republiku, seznámil své kolegy s výstupy a zkušenostmi z českého předsednictví v Radě EU v oblasti životního prostředí. Ostatní země ocenily úspěchy, kterých se podařilo České republice v oblasti životního prostředí dosáhnout. Česká republika dále navrhla přípravu dvou společných projektů v rámci V4. První je společný projekt na téma výměny zkušeností a informací

v oblasti souladu a vynucování práva životního prostředí mezi Evropskou unií a USA. Druhým z navržených projektů je společný projekt agentur životního prostředí České republiky, Polska, Slovenska a Maďarska, které by se měly stát metodologickými centry pro hodnocení životního prostředí.

Na závěr jednání podepsali společnou deklaraci všech čtyř zemí s konkrétními návrhy pro budoucí spolupráci a proběhla i společná tisková konference.

*Eva Veverková, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red), foto archiv MŽP*

Tři nové přechody na Šumavě

Na hranici Národních parků Šumava a Bavorský les se nachází tři nová přechodová místa – Siebensteinkopf, Modrý sloup a Pod Poledníkem.

Nedaleko od Modrého sloupu leží na historické, více než tisíc let staré obchodní stezce, osada Březník – jedno z nejatraktivnějších míst centrální Šumavy. U příležitosti otevření těchto tří nových přechodových míst navštívil 21. července osadu Březník a přechodové místo Modrý sloup ministr životního prostředí Ladislav Miko spolu s ředitelem Správy NP a CHKO Šumava Františkem Krejčím a ředitelem Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a senátorem Bedřichem Moldanem. Ministr Miko a ředitel Krejčí se poté spolu s novináři vydali na pěší túru do této oblasti, která je považována za jedno z nejatraktivnějších míst centrální Šumavy.

„Horské smrčiny Šumavy a Bavorského lesa patří k unikátům nejen české a německé přírody, ale celé střední Evropy. Zpřístupnění jejich dalších částí milovníkům přírody z obou stran hranice díky třem novým přechodovým místům považuji za velmi důležité. Lidé tak získají další šanci se na vlastní oči přesvědčit o tom, jak fungují přírodní procesy v horském lese. Takovou příležitost v České republice opravdu na mnoha místech nemají,“ říká Ladislav Miko.

Osada Březník leží asi 8 km od Modravy poblíž Roklanského potoka. Nejstarší a jedinou budovou na Březníku je hájovna, která byla postavena roku 1804. K osadě se též váže román Karla Klostermanna Ze světa lesních samot. Zánik osady zřejmě souvisí s odsunem německého obyvatelstva a vznikem hraničního pásma, které v sedmdesátých letech minulého století sahlo až k Modravě, tj. asi deset kilometrů od státní hranice. Přes Březník vedla také jedna z mnohých obchodních i pašeráckých stezek, jako byly např. stezky přes Scheureck – Stodůlky (Žďárek), přes Bučinu, přes Distelruck nebo Gsenget. Stezka přes Březník byla patrně používána už za Keltů. Je to historická, víc než tisíc let stará obchodní stezka.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,

upraveno (red)

Foto Jakub Kašpar

▲ Tiskové konference k otevření přechodového místa Modrý sloup se na Březníku zúčastnili (zleva) starosta Modravy Antonín Schubert, senátor Bedřich Moldan, ministr životního prostředí, Ladislav Miko a ředitel Správy NP Šumava František Krejčí.

▲ Na novou turistickou trasu z Březníku přes Modrý sloup na Luzný se přijel podívat i zpěvák a entomolog Dan Bárta.

▲ Turisty navádí na Modrý sloup z Březníku nový ukazatel. Logo pod ním je logem přeshraniční turistické trasy a zároveň logem Divokého srdce Evropy - společné jádrové zóny národních parků Šumava a Bavorský les.

▲ Role průvodce po nové turistické trase se ujal ministr životního prostředí Ladislav Miko. Účastníkům túry cestou vysvětloval, jak funguje ekosystém horské smrčiny, jak probíhají jednotlivé procesy v tomto ekosystému a jak probíhá přirozená obnova kůrovcem zasaženého lesa. Zde vysvětluje, jakou roli hrají v přírodních procesech horské smrčiny kmeny uschlých smrků.

▲ Nová turistická trasa přes Modrý sloup návštěvníkům Šumavy zpřístupňuje novou cestou magický vrchol Luzného.

▲ Cestou na Modrý sloup turisté na vlastní oči zblízka uvidí, jak probíhá přirozená obnova šumavské horské smrčiny.

▲ Staré padlé kmeny hrají v přirozené obnově horské smrčiny zásadní roli. Poskytují živiny mladým stromkům (převážně smrku, ale také břízám, osikám či vrbám), poskytují ochranu semenáčkům před povětrnostními podmínkami i okusem zvěří a v předjaří kolem nich rychleji odtává sníh a semenáčky tak získají více času pro svůj růst.

▲ Pod uschlými stromy vzniká nový les. Je rozrůzněný nejen věkově (mezi jednotlivými stromky jsou věkové rozdíly postupně i v řádu desítek let), ale i prostorově. Na některých místech najdeme třeba jen 10 semenáčků na hektar, jinde je jich až 34 000. Na snímku je patrné, že kůrovci nepodlehly všechny dospělé stromy. Některé zůstaly a jsou zdrojem tisíců nových semen pro další generace šumavských smrků.

Evropští ministři o ekoefektivní ekonomice

Společné neformální zasedání ministrů EU pro životní prostředí a energetiku se konalo 23. a 24. července ve švédském Åre. Ministři diskutovali především o směřování k otevřené a ekoefektivní ekonomice v Evropě, o nutnosti vysoké energetické účinnosti.

Tento přístup by měl zajistit jak efektivní fungování hospodářství a přinést nová „zelená“ pracovní místa, tak by měl být v souladu s ochranou životního prostředí, klimatu, biodiverzity a udržitelným využíváním přírodních zdrojů. Tyto cíle by měly být zohledněny při revizi Lisabonské strategie i Strategie udržitelného rozvoje EU. „Ukazuje se, že je potřeba vychovávat „všechny tři děti Lisabonské strategie“, o nichž hovořil předseda Evropské komise Barroso, ve vzájemné symbióze a nelze preferovat jen některé z nich,“ řekl první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík, který delegaci českého Ministerstva životního prostředí vedl.

Prioritou by měla být podpora výzkumu a vývoje, podpora nových technologií a ekoinovaci, efektivní využívání zdrojů a obnovitelné energie tak, aby měla EU silnou pozici mezi světovými hráči. Evropská unie si proto musí stanovit ambiciózní cíle, odpovídající

indikátory a stimulovat poptávku např. prostřednictvím zelených veřejných zakázek či odstranit škodlivé podpory. Zdanění by se mělo přesunout od zdanění práce směrem ke zdanění zdrojů.

Poté pokračovalo jednání samostatným zasedáním ministrů životního prostředí. Jeho ústředním tématem byla diskuse o strategii EU při vyjednávání o globální klimatické dohodě vzhledem k blížící se klimatické konferenci OSN v Kodani v prosinci 2009. Na úvod seznámila italská ministryně životního prostředí Stefania Prestigiacomo přítomné s výstupem zasedání zemí G8, které se počátkem července konalo v italské L'Aquila. Dánská ministryně pro klima a energetiku Connie Hedegaard informovala o jednání ke klimatu na ministerské úrovni, které se na přelomu června a července konalo v Grónsku za účasti zástupců 29 zemí. Švédský ministr životního prostředí Andreas Carlgren sdělil záměr švédského předsednictví pro konferenci v Kodani – cílem je schválení kom-

pletního mandátu EU pro tuto konferenci na Radě pro životní prostředí a Radě pro hospodářské a finanční záležitosti a následně na Evropské radě v Římu. Následovala diskuse k taktice vyjednávání se zeměmi mimo EU, k otázkám financování a komparabilitě závazků. Ministři potvrdili závazek EU ke snížení emisí o 30 % oproti roku 1990 v případě, že se k dohodě připojí i další rozvinuté země. Evropská komise počátkem září zveřejní nové zásadní dokumenty související s přípravou pozice EU. Zazněl také požadavek na oddělené projednávání problematiky snižování emisí skleníkových plynů a adaptací. „Švédské předsednictví v této agendě navázalo na práci předsednictví českého, kterou švédský ministr vysoce ocenil,“ komentoval průběh jednání náměstek Dusík.

Další informace na adrese švédského předsednictví v Radě EU: www.eu2009.se.

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

Šumavský hotel s evropskou ekoznačkou

Hotel Šumava Inn na šumavské Kvildě se stal dalším českým ubytovacím zařízením, které se může pyšnit evropskou ekoznačkou Květina.

Od 4. srpna 2009 může tento horský hotel oprávněně nazývat své služby ekologicky šetrnými, neboť splnil náročná kritéria, která jsou se získáním Květiny spojena.

Pro turisty z celé Evropy, kteří chtějí ubytování kvalitní a zároveň šetrné k životnímu prostředí, je Květina důvěryhodným dokladem. Hosté jsou přímo v místě informováni také o tom, jak oni sami mohou přispět ke snahám hotelu snížit

negativní dopady na životní prostředí.

Současné mají jistotu, že hotel je pod pravidelným dozorem certifikační instituce, kterou je CENIA, česká informační agentura životního prostředí.

Hotel má kapacitu deseti pokojů s 31 lůžky. „V rámci naší snahy o ochranu životního prostředí využíváme především produkty od místních šumavských dodavatelů,“ řekl jeho ředitel Petr Klinecký.

Oceněný hotel je již jedenáctým českým ubytovacím zařízením, které se může tímto certifikátem chlubit a třináctým poskytovatelem ekologicky šetrné služby v České republice.

Co přesně logo Květina u ubytovacího zařízení představuje? Odpovídá Pavel Hrubý z CENIA, české informační agentury životního prostředí: „Dokládá odpovědný přístup nejen k ochraně životního prostředí, ale i k zaměstnancům a především k hostům. Opatření, která musí hotel přijmout, se týkají celého provozu a přispívají k úsporám vody, energie i materiálu.“

S dalšími držiteli Květiny, stejně jako s podrobnými kritérii pro její získání, se můžete seznámit na webových stránkách www.ekoznacka.cz. Na stejném místě najdete i seznam výrobků označených národní ekoznačkou Ekologicky šetrný výrobek.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Lia a Miko vypuštění do beskydské přírody

Na základě unikátního projektu Návrat orla skalního do ČR proběhlo v srpnu již čtvrté vypouštění mláďat orlů skalních. Tito majestátní ptáci byli v minulosti na území ČR vyhubeni a více než 100 let zde pravidelně nehnízdí.

Pozorovat orly skalní bylo možné pouze výjimečně během přeletu přes naše území nebo při migraci.

Vypouštění provedla ZO ČSOP Nový Jičín a na pozvání vedoucího projektu Petra Orla se akce zúčastnil i náměstek ministra životního prostředí František Pelc. Milou kuriozitou není pouze jméno šéfa projektu, ale také skutečnost, že vypouštěný orel se jmenuje Miko. To, že se jedná o jméno současného ministra životního prostředí, který navíc stejně jako orel, má kořeny na Slovensku, není náhoda.

Do volné přírody byla v prostoru mezi Novým Jičínem a Valašským Meziříčím vypuštěna dvě mláďata, samice Lia a samec Miko. Na cestu do volnosti je vyprovodila samice Hanka, která byla vypuštěna již v roce 2007.

Projekt Návrat orla skalního do ČR probíhá čtvrtým rokem. První mláďata byla vypuštěna v roce 2006. Samice Lia se na vypuštění připravovala v záchranné stanici v Bartošovicích a samec Miko v Záchranné a rehabilitační stanici v Zazrivé na Slovensku.

Samice Lia dostala jméno po vnučce spoluautora projektu Oty Závalského a samec Miko, který měl být původně Mášou (ale ze samice se „vyklubal“ samec) dostal jméno od slovenských kolegů, kteří si vzpomněli na našeho současného ministra životního prostředí. Ten právě v dobách svého působení na České inspekci životního prostředí velmi intenzivně spolupracoval při ochraně orlů skalních na Slovensku.

Projekt na záchranu orlů skalních počítá s vypouštěním slovenských mláďat orlů získaných se souhlasem vládních institucí ochrany přírody Slovenské republiky, za spolupráce odborných organizací, včetně nestátních. Nevládní organizace (Základní organizace Českého svazu ochránců přírody v Novém Jičíně – Záchranná stanice v Bartošovicích na Moravě) pracuje v úzké spolupráci se Správou Chráněné krajinné oblasti Beskydy a Zoologickou zahradou v Ostravě a předními odborníky. Cílem projektu je vytvoření stabilní hnízdní populace, tak jako tomu bylo v Moravskoslezských Beskydech před 150 lety. Předpokladem

je propojení se slovenskou populací a rozšíření orlů skalních i na dalších územích ČR.

Další informace: www.csopnj.cz

*Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP,
upraveno (red)*

Foto Ing. Enrico Gombala

▲ Samice Lia vyfotografovaná na krmišti deset dní po vypuštění.

◀ Samec Miko vyfotografovaný na krmišti deset dní po vypuštění.

Karpatský protokol: první je Česká republika

Česká republika ratifikovala v červenci Protokol o ochraně a udržitelném využívání biologické a krajinné rozmanitosti Karpat. Učinila tak jako první ze signatářských zemí Rámcové úmluvy o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat (Karpatské úmluvy).

K tomu, aby protokol vstoupil v platnost, je třeba ratifikace ještě dalších tří zemí ze signatářů (Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Polsko, Ukrajina, Srbsko). Protokol byl připravován v letech 2006 a 2007. Jeho cílem je zlepšit ochranu, obnovu a udržitelné využívání biologické a krajinné rozmanitosti Karpat.

Protokol podporuje opatření, včetně vytváření a provádění plánů péče, směřující k ochraně, zachování a udržitelnému využívání přírodních a polopřírodních a obnově degradovaných stanovišť. Protokol usiluje také o zajištění dlouhodobé ochrany a udržitelného využívání a obnovy ohrožených druhů, včetně endemických druhů flóry a fauny, které jsou v Karpatech původní, a velkých šelem. Bude napomáhat spolupráci zemí v Karpatské soustavě chráněných území.

Protokol umožní účinnější implementaci Karpatské úmluvy právě v oblasti ochrany přírody a krajiny.

Návrh Protokolu byl v průběhu příprav konzultován s experty Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, příslušnými ministerstvy a kraji karpatského regionu (Moravskoslezský, Zlínský, Jihomoravský, Olomoucký). Smluvní strany Protokolu se zavazují k takovým opatřením, která zajistí koordinaci a spolupráci mezi dotčenými institucemi a regionálními i místními orgány, zaměřenou především na rozvoj a zlepšení spolupráce při řešení společných problémů na nejvhodnější úrovni. Spolupráce při naplňování protokolu bude probíhat i s řadou nevládních ekologických organizací, stejně jako tomu je v případě samotné Úmluvy.

Karpaty zasahují na území České republiky pouze malou částí v rámci subprovincie Vnějších západních Karpat a celků (např. Javorníky, Ždánický les, Chřiby, Rožnovská brázda, Bílé Karpaty, Moravskoslezské Beskydy). Jedná se o velice pestré, přírodovědně, kulturně a historicky cenné území, ve kterém byly vyhlášeny jak chráněné krajinné oblasti (Beskydy, Bílé Karpaty a Pálava), tak evropsky významné lokality (např. Čertoryje, Chřiby, Niva Morávky) a ptačí oblasti (např. Hostýnské vrchy, Horní Vsacko).

Více informací: chm.nature.cz,
www.carpathianconvention.org

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Světový týden vody 2009 ve Stockholmu

Ve švédském Stockholmu začal 16. srpna již 19. ročník Světového týdne vody – World Water Week. Více než 2 300 účastníků celý týden diskutovalo o vodě a prezentovalo své poznatky a zkušenosti v této oblasti.

Zastřešujícím tématem pro období 2008 – 2011 je problematika globálních změn a jejich dopadu na vodu. Specifickým tématem pro rok 2009 byl zvolen přístup k vodě jako společnému bohatství. Výběr tématu koresponduje s tématem Světového dne vody 2009 (22. března), který se zaměřil na přeshraniční spolupráci v oblasti vod.

Kromě přednášek byl ve Stockholmu prostor i pro prezentaci nevládních organizací a projektů v oblasti zdokonalování přístupu k vodě, zkvalitnění života či potýkání se s následky globálních změn. Patronát nad celou akcí převzal švédský král Karl Gustav XVI. Letošní ročník je významný i tím, že

proběhl v rámci švédského předsednictví v Radě EU.

Jako každoročně byla udělena i Stockholmská cena pro dlouhodobý přínos v oblasti vod. Laureátem pro rok 2009 se stal indický vědec Dr. Binda Pathak, zakladatel Projektu Sulabh. Projekt řeší problematiku znečišťování odpadních vod v chudších, zpravidla venkovských částech Indie. Unikátní technická řešení v těchto oblastech a šíření informací formou vzdělávání ve školách i mezi veřejností zachránily mnoho životů a pomáhají lépe překonávat nástrahy hrozících nemocí způsobených žádným či nedostatečným čištěním odpadních vod.

Významnou součástí je také prezentace a vyhlášení nejlepšího studentského projektu. Cenu předává tradičně následnice švédského trůnu, princezna Viktoria.

Za Českou republiku se této významné akce zúčastnila také ředitelka odboru ochrany vod MŽP Veronika Jáglová, která se rovněž přidala k přednášejícím a vystoupila na doprovodné akci s názvem Harmonised Guidelines for Sustainable Water Management – The Key for Responsible Water Stewardship. Podrobné informace: www.worldwaterweek.org.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Zelená úsporám se otevírá i menším investicím

Vyjít vstříc i menším projektům s nižšími investicemi. To je hlavní cíl úprav podmínek programu Zelená úsporám, které oznámilo Ministerstvo životního prostředí.

Nově si lidé budou moci zažádat o dotaci na jakékoli úsporné opatření, tedy i jen na výměnu oken nebo zateplení střechy. Ty, kteří se rozhodnou pro celkové zateplení domu, zvýhodní ministerstvo vyšší dotační podporou. Novinkou, kterou program Zelená úsporám žadatelům nyní nabízí, je i dotace na energetické ohodnocení domu a zpracování projektu realizace energetických úprav.

„Současná ekonomická krize, která má závažnější následky, než jsme očekávali, brání občanům investovat do velkých projektů, které byly předmětem původního návrhu programu Zelená úsporám. Proto jsme se rozhodli upravit program a vyjít vstříc i menším projektům s nižšími investicemi, které povedou k energetickým úsporám a zároveň ke snižování emisí, jako je například pouze výměna oken,“ řekl k úpravám programu Zelená úsporám ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Nově si může veřejnost zažádat o dotaci na jakékoli úsporné opatření (výměna oken, zateplení střechy, zateplení podlahy apod.) za předpokladu dosažení kvalitativních kritérií a požadované úspory roční měrné potřeby tepla o minimálně 20 %. Vypuštění podmínky původně požadující kombinaci několika opatření najednou umožní získat dotaci i těm, kdo si v současné době nemohou větší investici dovolit. Zároveň Ministerstvo životního prostředí zvyšuje dotační podporu v oblasti celkového zateplení objektu. Nově tak dotace na celkové zateplení bohatě převyšuje hranici 30 % celkových investičních nákladů a projekty zateplení se tak pro žadatele znatelně zlevňují.

Zásadní novinkou v programu je také snížení vstupních nákladů v podobě poskytnutí dotace na nezbytné energetické ohodnocení domu a na vypracování projektu rea-

lizace energetických úspor a instalaci obnovitelných zdrojů. Dotace na projektové dokumentace a na energetické hodnocení budou fixní a budou se vyplácet v momentě schválení žádosti o dotaci. Tato podpora je poskytována z prostředků technické asistence programu Zelená úsporám a výplácena bude do 31. 3. 2010 nebo do vyčerpání celkové částky 50 milionů korun. „Jde nám především o moti-

Zelená úsporám

vaci projektantů a veřejnosti, aby se sami začali zajímat, jak mohou i oni snížit emise skleníkových plynů a náklady na bydlení,“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Štěpánek.

„Program Zelená úsporám chceme rozšířit i o dotace na celkové zateplení panelových domů. V příštích dvou měsících dojde k podpisu prodejních smluv na dalších zhruba 20 milionů ušetřených emisních jednotek a je tedy logické podporu dále rozšířit. S ministerstvem pro místní rozvoj jsme se již dohodli na nastavení konkrétních podmínek poskytnutí dotace,“ zdůrazňuje ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Žádosti na základě nových podmínek přijímá Státní fond životního prostředí spolu s partnerskými bankami od 17. srpna. Nové podmínky jsou k dispozici na webových stránkách programu www.zelenausporam.cz.

„Pro žadatele úprava podmínek neznamena žádnou komplikaci a to ani pro ty, kteří již žádosti zpracovali. Budeme více investovat do konzultační podpory nejen žadatelů, ale i projektantů, kteří jsou často prvním odborníkem, na kterého se zájemci o zateplení obracují,“ dodává ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Štěpánek.

ZELENÁ ÚSPORÁM I PRO PANELOVÉ DOMY

Dotační program Zelená úsporám se od 1. září 2009 otevřel i pro dotace na komplexní zateplení panelových bytových domů. Umožnila to dohoda mezi MŽP, které spravuje program Zelená úsporám, a Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR), jež spravuje program Nový panel. „Z programu Zelená úsporám poskytujeme dotaci na celkové zateplení panelových domů, program Nový panel pomůže zase s ostatními částmi rekonstrukce,“ říká ministr životního prostředí Ladislav Miko. MŽP v dohodě přistoupilo na podmínky MMR, které určují, že podpora se bude týkat pouze komplexního zateplení panelových domů, které zároveň splní podmínky, jež ve své části A stanovuje program Nový panel. „Na efektivní zateplení tak nyní mohou získat dotaci i panelové domy. Propojení s programem Nový panel zase zajistí prostředky například na vnitřní rekonstrukci domů,“ říká ředitel odboru udržitelné dopravy a energetiky MŽP Petr Holub.

Zdroj: MŽP

Dotace obcím na povodňové plány

Za podpory prostředků z technické asistence Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) proběhly odborné semináře pro orgány státní správy a samosprávy o pomoci při přípravě preventivních opatření před povodněmi.

V prostorách dvanácti krajských úřadů regionální odborníci na danou problematiku, pracovníci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů či zástupci státních podniků Povodí mohli získat od zástupců MŽP a SFŽP mnoho praktických informací.

Hlavním tématem byla podpora tvorby digitálních povodňových plánů s využitím již existujících informací na centrální úrovni, mapování oblastí s významným povodňovým rizikem a především praktické vysvětlení způsobů, jak získat dotaci z Fondu soudržnosti EU a Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci připravované podzimní výzvy.

Ta bude vyhlášena počátkem října a v následujících dvou měsících budou moci žadatelé získat významný příspěvek (až 90 % uznatelných nákladů) na přípravu protipovodňových plánů. Jde o co nejjednodušší aplikaci existujících databází a o aktualizaci potřebných údajů (jako jsou např. telefonní spojení, vytipování ohrožených objektů) a také o to, aby operativní zvládání povodňového nebezpečí na jednotlivých úrovních řízení bylo co nejrychlejší a bezchybné.

Od podzimu budou moci všichni potencionální zájemci o zmapování ohrožených oblastí ve svém regionu

a o vytvoření místních digitálních podkladů povodňového nebezpečí získat pro své projekty významný příspěvek z evropských fondů.

„Při seminářích šlo o to, aby všichni dostali podrobné informace, jak vyplnit a kdy podat žádost, co všechno je třeba připravit a zařídit, aby vytvoření jednotného systému digitálních plánů pro celou Českou republiku nestálo nic v cestě,“ uvedl Josef Reidinger, vedoucí oddělení ochrany před povodněmi MŽP ČR.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Osm miliard pro projekty v oblasti energetiky a odpadů

Státní fond životního prostředí ČR přijímá do konce září již jedenáctou vlnu žádostí o podporu projektů, které zlepší životní prostředí. Dotace z Operačního programu Životní prostředí jsou v této výzvě určeny pro projekty v oblasti udržitelného využívání zdrojů energie, zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží.

Jedenáctá výzva: energie a odpady

Otevřeny jsou dvě ze sedmi prioritních os Operačního programu Životní prostředí, a to prioritní osa 3 – zaměřená na udržitelné využívání zdrojů energie a prioritní osa 4 – zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží.

Z prostředků Evropské unie bude dotováno mj. zateplování veřejných budov, výstavba a rekonstrukce lokálních zdrojů tepla využívajících obnovitelných zdrojů energie pro vytápění, chlazení a ohřev teplé vody, a zavádění technologií pro využití odpadního tepla (např. rekuperace, výměníky na využití odpadního tepla apod.). Pro projekty zaměřené na úspory energie je vyčleněno z Fondu soudržnosti 5 miliard Kč.

V oblasti odpadů mohou žadatelé předložit projekty, které vytvářejí systémy odděleného sběru, skladování a manipulace s odpady, budují nová zařízení na úpravu nebo využívání odpadů, zejména na třídění, úpravu a recyklaci odpadů nebo rekultivují staré skládky. Pro tuto oblast podpory je vyčleněno z Fondu soudržnosti 1,5 miliardy korun, další 1,5 miliardy korun čeká na projekty inventarizující kontaminovaná místa nebo sanující vážně kontaminované lokality.

„Ministerstvo životního prostředí přijalo jako jedno z protikrizových opatření „zhuštění“ plánu výzev na rok 2009. A právě tato výzva s dominancí podpory projektům z oblasti úspory energie představuje značný potenciál pro rychlý přísun tolik potřebných

finančních stimulů do české ekonomiky“, říká Jan Kříž, ředitel odboru fondů EU Ministerstva životního prostředí k nové výzvě.

Pozor, příjem žádostí skončil dřív

U prioritní osy 3 připravilo MŽP ve spolupráci se SFŽP ČR metodickou novinku – příjem žádostí může být v případě velkého zájmu ukončen již před 30. zářím 2009.

„Pokud bude dosaženo u písemně došlých žádostí objemu požadované dotace z prostředků EU 7,5 mld. Kč – tedy žádosti dosáhnou objemu 150 % alokované částky, příjem žádostí bude zastaven. Opatření má přispět k menšímu počtu odmítnutých žádostí z důvodu vyčerpání alokace a větší jistotě žadatelů,“ vysvětlil opatření Petr Štěpánek, ředitel SFŽP ČR.

Příjem byl poté skutečně ukončen již 17. srpna.

Všechny závazné dokumenty a celý text XI. výzvy jsou k dispozici na internetových stránkách OPŽP www.opzp.cz.

*Lenka Brandtová, tisková mluvčí SFŽP ČR,
upraveno (red)
www.opzp.cz, www.sfzp.cz, www.mzp.cz*

Podpora pro čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou

Ministerstvo životního prostředí a Státní fond životního prostředí České republiky vyhlásily již XII. kolo příjmu žádostí o podporu v rámci Operačního programu Životní prostředí. Výzva je určena pro projekty vedoucí ke snížení znečištění vod a zlepšení jakosti pitné vody. Žádosti o dotace na projekty bude možné podávat od 24. srpna 2009 do 15. října 2009.

Dvanáctá výzva: do 15. října 2009

Prostředky v této výzvě jsou určeny na výstavbu, rekonstrukci a intenzifikaci centrálních ČOV, včetně vhodného řešení kalového hospodářství. Podpořena bude také výstavba a dostavba veřejných stokových systémů. Žádosti pro podporu těchto projektů mohou podávat obce s více než 2000 ekvivalentními obyvateli (EO – je definovaný produkcí látkového znečištění 60 g BSK₅ (biochemická spotřeba kyslíku) za den), které jsou zároveň uvedeny v seznamu aglomerací vydaném MŽP a MZE.

Dvanáctá výzva se týká také zlepšení jakosti pitné vody – podpořena bude výstavba, rekonstrukce a intenzifikace úpraven vody, zdrojů pitné vody a výstavba rozvodných sítí pitné vody v obcích nad 2 000 obyvatel. Přijímány budou ale pouze projekty, které jsou součástí komplexního řešení zásobování pitnou vodou a odvádění a čištění odpadních vod v dané lokalitě.

Výsledky dvanácté výzvy budou známy po schválení řídicím orgánem OPŽP v únoru 2010.

Devátá výzva: do 19. prosince 2009

V oblasti vodohospodářské infrastruktury je stále ještě možné podávat žádosti na tzv. velké projekty (projekt s náklady nad 25 mil. EUR) v rámci IX. výzvy, a to až do 19. prosince 2009.

Příští výzva na podzim

Další výzva v oblasti vodohospodářské infrastruktury bude zveřejněna na podzim. Bude se týkat snížení znečištění z komunálních zdrojů v obcích pod 2000 ekvivalentních obyvatel a výstavby a dostavby (nikoli rekonstrukce) rozvodných sítí pitné vody a souvisejících objektů. „V podzimní výzvě pro aglomerace do 2000 ekvivalentních obyvatel se očekává velký zájem žadatelů, bude stanovena maximální alokace na schválené projekty“, uvádí Petr Valdman, náměstek ředitele SFŽP, „žádost o podporu proto musí být na realizaci projektu, který řeší zneškodňování odpadních vod co nejefektivněji vzhledem k velikosti zdroje znečištění, a to jak co se týká realizačních nákladů, tak i následného provozu a tedy zajištění udržitelnosti projektu“.

Vodohospodářské projekty v běhu

Do začátku srpna bylo v prioritní ose 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní schváleno 254 projektů s celkovou výší podpory 21 miliard korun, z toho 40 projektů s podporou více než 2 mld. Kč je v etapě realizace stavby, 200 milionů korun je už na účtech příjemců. Většina projektů je v etapě finální projektové přípravy – zpracování dokumentace pro stavební řízení a následné

vyřizování stavebního povolení, což je v případě liniových staveb záležitostí časově náročnou. Největší projekty se realizují v okresech Brno-venkov, Třebíč a Šumperk.

Pro další projekty v oblasti snížení znečištění vod a zlepšení jakosti pitné vody nabízí OPŽP ještě více než 29 miliard korun, tj. 58 % celkové alokace pro tyto oblasti podpory.

Metodické příručky

MŽP a SFŽP připravily pro investory a potenciační žadatele z OPŽP celou řadu odborných publikací, které jsou financovány z prostředků technické asistence – Prioritní osy 8 OPŽP. Pro menší obce je určena metodická příručka *Zneškodňování odpadních vod v obcích do 2000 ekvivalentních obyvatel*, pro větší zdroje znečištění byla zpracována metodická příručka *Posouzení stokových systémů urbanizovaných povodí*. Obě jsou k dispozici v elektronické podobě na www.opzp.cz.

*Lenka Brandtová, tisková mluvčí SFŽP ČR,
upraveno (red)
www.opzp.cz, www.sfzp.cz, www.mzp.cz*

OPŽP je dobře řízen a kontrolován

Evropská komise přijala bez výhrad zprávu MŽP, SFŽP ČR a dalších orgánů zapojených do implementace Operačního programu Životní prostředí o nastavení řídicích a kontrolních systémů. OPŽP tak splnil jednu z hlavních podmínek pro zahájení faktického průběžného převádění peněz z Bruselu do Prahy.

Předložená zpráva obsahuje popis organizace a procesů u Řídicího orgánu, Zprostředkujícího subjektu, Platebního a certifikačního orgánu, Auditního orgánu a Pověřeného auditního subjektu, včetně popisu monitorovacího systému. Součástí je i zpráva Auditního orgánu o výsledku posouzení nastavení

řídicích a kontrolních systémů a vydání výroku k jejich souladu s ustanoveními článků 58 až 62 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. „Stanovisko Evropské komise potvrdilo, že druhý největší operační program v České republice je dobře nastaven a nic nebrání tomu, aby Česká republika dostávala na svůj

účet peníze, které již sama poskytuje příjemcům podpory z OPŽP v rámci předfinancování ze státního rozpočtu,” komentoval zprávu z Bruselu náměstek SFŽP ČR Petr Valdman.

Více informací na: www.opzp.cz

Jarmila Krebsová, tiskové oddělení MŽP

Grantové řízení pro neziskové organizace na rok 2010

Ministerstvo životního prostředí vyhlásilo grantové řízení pro nestátní neziskové organizace na rok 2010. Občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti mohou až do 5. října 2009 předkládat projekty do pěti tematických oblastí zaměřených na ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj. Jedná se o jednoleté, malé neinvestiční projekty do 300 000 Kč.

Mezi hlavní podporované oblasti patří změna klimatu, ochrana přírody a biologické rozmanitosti, životní prostředí a vlivy na lidské zdraví, kvalita života, udržitelný rozvoj odpady a průřezová oblast. Průřezová oblast se vztahuje zejména na projekty environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství, které řeší více témat dohromady.

MŽP podporuje projekty nestátních neziskových organizací každoročně. Za posledních 10 let podpořilo přibližně 1 800 projektů za celkovou částku cca 225 milionů Kč. Mezi úspěšné projekty z minulosti patří Ekologické dny Olomouc, týden osvětových akcí k Evropskému týdnu mobility, vzdělávání o přírodě blízkém lesním hospodaření FSC,

festival GLOBE Games, veletrh ekologických výukových programů, poskytování bezplatného právního poradenství v oblasti ochrany životního prostředí a další. V rámci grantů MŽP přispívá i na vydávání časopisů, jako je Ochrana ovzduší, Sedmá generace, Ekolist, Obnovitelné zdroje energie, Časopis Bílé Karpaty, Poodří atd.

Plný text vyhlášení včetně závazných formulářů lze získat na internetových stránkách MŽP na adrese www.mzp.cz (rubrika: Politika a nástroje ochrany ŽP – Spolupráce s NNO – Dotace NNO).

Výsledky a výstupy z projektů podpořených MŽP v předcházejících letech jsou pro širokou veřejnost k dispozici v elektronické databázi na adrese www.mzp.cz/projekty.

Kontakt: Helena Knappová, tel. 267 122 226, e-mail helena.knappova@mzp.cz, Bohumila Svobodová, tel. 267 122 584, bohumila.svobodova@mzp.cz, odbor environmentálního vzdělávání

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

České předsednictví EU: v oblasti životního prostředí velmi úspěšné

Během českého předsednictví v Radě EU v první polovině roku 2009 vedlo Ministerstvo životního prostředí evropskou debatu především v oblasti ochrany klimatu. Dalšími prioritami českého předsednictví v oblasti životního prostředí byla také ochrana lidského zdraví a životního prostředí, udržitelná výroba a spotřeba a ochrana biodiverzity.

Dobré srovnání s předchozími předsednictvími

V prosinci 2009 se koná v Kodani klíčový klimatický summit OSN, kde by mělo dojít k uzavření nové dohody o ochraně klimatu, která nahradí Kjótský protokol. Na nás tedy bylo jménem EU, jež je největším tahounem ochrany klimatu planety, jednat s ostatními klíčovými partnery – tedy s novou administrativou USA, s Čínou, Japonskem, ale i rozvojovými zeměmi, na něž klimatické změny dopadají nejtvrdším způsobem.

Během našeho předsednictví na březnové Radě EU pro životní prostředí byly přijaty závěry Rady k budoucí kodaňské dohodě o ochraně klimatu a závěry Rady s příspěvkem k jarnímu zasedání Evropské rady. Ministři životního prostředí pak na své červnové Radě přijali závěry Rady k biodiverzitě a invazním druhům, k bioodpadům a k adaptacím na změnu klimatu. Podařilo se jim také dojednat politickou shodu členských států k recastu směrnice o průmyslových emisích (IPPC).

Českému předsednictví se podařilo dojednat šest legislativních předpisů mezi Radou EU a Evropským parlamentem a přijmout je v prvním čtení, což můžeme považovat v porovnání s minulými šesti posledními předsednictvími (počínaje rakouským v první polovině roku 2006 a konče předsednictvím francouzským v druhé polovině 2008) za mimořádný úspěch. Dosáhli jsme totiž šesti shod v prvním čtení ve sledovaném období a to je nejvyšší počet. Jedná se o směrnici o biocidech, nařízení EMAS (systém environmentálního řízení podniků a auditu), nařízení o ekoznačení, nařízení o látkách poškozujících ozónovou vrstvu, směrnice o druhé etapě rekuperace benzinových par a nařízení o obchodu s výrobky z tuleňů.

▲ Ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík v lednu představil v Evropském parlamentu program českého předsednictví v této oblasti. Vedle ministra sedí Miroslav Ouzký, předseda Výboru EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a potravinovou bezpečnost.

Pokud srovnáváme posledních šest předsednictví dle přijatých závěrů Rady, tak české předsednictví se řadí se šesti přijatými závěry Rady vedle Francie na druhé místo (pouze německé předsednictví ve druhé polovině roku 2006 dosáhlo sedmi přijatých závěrů Rady).

České předsednictví úspěšně vedlo mnohá mezinárodní vyjednávání a pořádalo několik významných akcí v ČR.

Ochrana klimatu

České předsednictví vedlo mnoho mezinárodních jednání zaměřených na zvýšení ochrany klimatu. Cílem jeho snah bylo i přes složitou ekonomickou situaci zachovat pozici EU jako světového lídra v této oblasti. Zástupci českého předsednictví stáli v čele jednání s indickou vládou ohledně spolupráce na přípravě nové světové dohody o ochraně

klimatu. Podíleli se na zahájení spolupráce s administrativou Spojených států amerických v této otázce a také na přípravě společné pozice EU pro konferenci v Kodani v prosinci 2009.

Ministři životního prostředí 2. března přijali závěry Rady vymezující zásadní pozice EU pro novou globální dohodu o nastavení režimu v oblasti ochrany klimatu po roce 2012. Do této důležité debaty se zapojili ministři financí (ECOFIN) a pro rozvojovou spolupráci (CODEV). V nově ustavené společné skupině EPC/EFC probíhala debata o budoucí finanční architektuře, která je jedním z klíčových nástrojů globální dohody o ochraně klimatu. K tomuto důležitému tématu české předsednictví zorganizovalo dvě společná zasedání na úrovni náměstků ministrů a dalších vysokých zástupců resortů životní-

ho prostředí a financí členských států a Komise. Březnová a červnová Evropská rada za českého předsednictví potvrdila své ambiciózní cíle v otázkách redukce emisí skleníkových plynů a financování mitigačních a adaptačních opatření v rozvojových zemích. Hlavy států a vlád rovněž stanovily jasné priority a cíle pro další práci EU, která musí být dokončena před konferencí smluvních stran v Kodani a na červnové Radě EU pro životní prostředí ministři potvrdili odhodlání EU dosáhnout globální a komplexní dohody o ochraně klimatu s cílem omezit růst celosvětové průměrné teploty na méně než 2°C.

Během českého předsednictví se uskutečnila řada diplomatických aktivit a vyjednávání v souvislosti s posílením pozice EU jako světového lídra před klíčovou konferencí OSN v prosinci letošního roku v Kodani. V dubnu proběhla jednání ministrů životního prostředí zemí G8 v italských Syrakusách. České předsednictví aktivně vyjednávalo za EU při třech přípravných jednáních Fóra největších světových ekonomik o změně klimatu a energetice (MEF) ve Washingtonu, Paříži a Mexiko City. Mezinárodní otázky změny klimatu byly rovněž na programu bilaterálních summitů EU s některými státy (např. s Korejskou republikou, Kanadou, Japonskem a Čínou). Důležitý byl i summit k udržitelnému rozvoji ve dnech 5. – 7. února v indickém Dillí. Součástí těchto kontaktů byla rovněž bilaterální jednání na jiných mezinárodních fórech (např. na 25. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí). Uskutečnila se návštěva na úrovni ministerské Trojky v Tokiu a ve Washingtonu, kde byla zahájena spolupráce s novou americkou administrativou s cílem sblížit pozice mezi EU a USA ve vyjednávání.

Předsednictví připravilo komplexní závěry zaměřené na adaptaci na změnu klimatu v Evropě, které vychází z Bílé knihy publikované Evropskou komisí. Závěry k adaptacím byly schváleny na červnové Radě EU pro životní prostředí a určují hlavní směřování EU a úkoly pro experty, kteří se zabývají dopady a zranitelností jednotlivých států a regionů Evropy a hledají možnosti přizpůsobení se podmínkám měnícího se podnebí.

V souvislosti s přípravou na Kodaňskou dohodu o mezinárodním režimu boje proti změnám klimatu české předsednictví připravilo a Radou byly schváleny závěry Rady, ve kterých EU vyzvala sekretariát Rámcové konvence OSN

o změně klimatu (UNFCCC) k předložení změny Kjótského protokolu.

Ochrana lidského zdraví a životního prostředí

Mezi úspěchy předsednictví patří schválení revize nařízení o látkách poškozujících ozónovou vrstvu, jehož důsledkem bude v první řadě omezení výroby i použití a od roku 2020 úplný zákaz výroby a používání tzv. měkkých freonů (HCFC).

Schválena byla i směrnice o druhé etapě rekuperace benzínových par při čerpání pohonných hmot do osobních automobilů na čerpacích stanicích. Podle kompromisu, kterého předsednictví dosáhlo, se určité čerpací stanice musí během několika let vybavit zařízením na zachycování benzínových par uvolňovaných při čerpání benzínu do palivové nádrže motorového vozidla. Tato směrnice přispěje ke zvýšení

k návrhu směrnice o průmyslových emisích (IPPC – integrované prevenci a omezování znečištění). Návrh představuje balíček sedmi v současnosti samostatných legislativních předpisů, které spojuje do jediného dokumentu (vedle směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění jsou zahrnuty také např. směrnice o velkých spalovacích zařízeních, směrnice o spalování odpadu).

Předsednictví se snažilo také najít kompromis, který zajistí účinnější ochranu vody, půdy, ovzduší a dalších složek životního prostředí a zároveň neohrozí konkurenceschopnost evropského průmyslu. České předsednictví dojednálo shodu členských států nad tímto velice komplexním návrhem a umožnilo tím cestu k dohodě s Evropským parlamentem ve druhém čtení. Jedná se o další důležitý krok na cestě k ekonomice šetrnější k životnímu prostředí.

Rada EU pro životní prostředí pod

▲ Ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Ladislav Miko řídí červnové zasedání této rady, které bylo závěrečným jednáním českého předsednictví v oblasti životního prostředí. Vlevo zástupkyně české velvyslankyně v Bruselu Jana Reinišová.

ochrany ovzduší a zdraví lidí a zároveň k úspoře benzínu.

V prvním čtení byl Evropským parlamentem (EP) 24. března 2009 odsouhlasen návrh směrnice o uvádění biocidních přípravků na trh vzhledem k prodloužení některých časových období. Byl to úspěšný první krok k celkové revizi této směrnice, kterou Komise zveřejnila až v polovině června 2009.

Na červnové Radě EU pro životní prostředí bylo po velmi složitých vyjednáváních českým předsednictvím dosaženo politické shody členských států v Radě

vedením českého předsednictví dále v červnu schválila závěry k Zelené knize k bioodpadům, ve kterých se členské státy shodly na tom, že Komise má přijít s návrhem, jak řešit nakládání s bioodpady na evropské úrovni. Pokud analýza ukáže, že je to třeba, předloží Komise návrh nového legislativního předpisu.

České předsednictví také zahájilo diskusi na úrovni pracovní skupiny Rady ke dvěma novým návrhům směrnic k elektroodpadům. Jedná se o návrh směrnice o použití některých nebezpečných látek

v elektrických a elektronických zařízeních (RoHS) a o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (WEEE).

Českému předsednictví se v lednu 2009 podařilo ukončit náročná mezinárodní jednání o reformě a pokračování procesu „Životní prostředí pro Evropu“ v rámci Evropské hospodářské komise OSN, která má napomoci většímu sklovení zájmů ochrany životního prostředí se zvyšováním konkurenceschopnosti a sociální stabilitou evropského kontinentu. Reformu pak 1. dubna 2009 pod vedením českého předsednictví schválilo 63. plenární zasedání EHK OSN.

Na 25. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí v únoru 2009 české předsednictví úspěšně vyjednálo jménem EU celkem 17 rozhodnutí o ochraně životního prostředí. Za nejdůležitější z nich lze považovat přijetí rozhodnutí k chemickým látkám, na jehož základě bude v roce 2010 zahájen mezivládní vyjednávací proces směřující k novému mezinárodně-právnímu nástroji na regulaci rtuti.

Do ministerské deklarace 5. světového vodního fóra prosadilo české předsednictví řadu priorit EU, především přeshraniční spolupráci v mezinárodních povodích, dobré vládnutí a potlačování korupce. Během jednání se podílelo na tvorbě strategie začleňování problematiky vod do prosincové 15. konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN pro změnu klimatu.

České předsednictví vyjednávalo jménem EU na 4. zasedání Konference smluvních stran Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech ve dnech 4. – 8. května 2009 v Ženevě. Na konferenci bylo přijato zásadní rozhodnutí o rozšíření rozsahu působnosti Úmluvy z 12 na 21 látek, což významně posílí ochranu zdraví a životního prostředí před toxickými látkami, které způsobují řadu onemocnění.

V Ženevě se konalo v dnech 11.– 15. května 2. zasedání Mezinárodní konference o nakládání s chemickými látkami (ICCM2), které přezkoumávalo plnění Strategického přístupu k mezinárodnímu nakládání s chemickými látkami. Českému předsednictví se podařilo prosadit na tomto zasedání všechny priority EU.

Udržitelná spotřeba a výroba

K úspěchům předsednictví patří i schválení dvou návrhů souvisejících s problematikou udržitelné výroby a spotřeby. Jedná se o revizi nařízení o dobrovolné účasti organizací v systé-

mu environmentálního řízení podniků a auditu (EMAS). Díky této revizi by mělo dojít k navýšení počtu organizací, které systém EMAS používají, a také ke zvýšení důrazu kladeného organizacemi mimo systém EMAS při výběru jejich dodavatelů právě z hlediska účasti v programu EMAS.

Dále se jedná o schválení nařízení o ekoznačení. Výsledný návrh by měl zvýšit atraktivitu ekoznačky a zjednodušit systém jejího udělování. Cílem je také zlepšení informovanosti spotřebitelů o dopadech výrobků a služeb na životní prostředí, pochopení a všeobecné uznání tohoto systému označování v Evropské unii a v celosvětovém měřítku.

Českému předsednictví se také podařilo prosadit celou řadu priorit EU do rozhodnutí 17. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj v květnu 2009 k urychlení implementace udržitelného rozvoje v oblastech zemědělství (zde zastupovala EU Evropská komise), rozvoje venkova, půdy, sucha, desertifikace, Afriky a v průřezových tématech (např. udržitelné zemědělství a produkce biopaliv, ochrana služeb poskytovaných ekosystémy, udržitelné nakládání s půdou, integrované nakládání s vodními zdroji, posílení implementace Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci, podpora udržitelného rozvoje zemědělství v Africe).

České předsednictví zformulovalo konsensuální stanovisko EU k návrhu Brazílie uspořádat konferenci na vysoké úrovni o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Rio de Janeiro (tzv. Rio+20), v němž upozorňuje na nutnost vyvarovat se duplikací s ostatními procesy a doporučuje orientovat konferenci na klíčové otázky, které by podpořily koncept zelené ekonomiky, inovativní technologie a udržitelnou spotřebu a výrobu.

Ochrana biologické rozmanitosti

Mezi výrazné úspěchy českého předsednictví patří dosažení shody na návrhu nařízení o obchodu s výrobky z ploutvonožců. Cílem nařízení je omezit uvádění na trh u výrobků z ploutvonožců, kteří jsou loveni komerčně pro kůže a jiné produkty. Na trh bude možné uvádět pouze předměty a výrobky pocházející z tradičního lovu původních obyvatel. Uváděny na trh mohou být také výrobky z omezeného pobřežního lovu, ovšem takto získané produkty nelze komerčně využívat.

Předsednictví věnovalo značné úsilí projednání návrhu směrnice o ochraně

půd, který byl Komisí představen již v září 2006. Na jednání červnové Rady EU pro životní prostředí byla zařazena zpráva o dosaženém pokroku v projednání této směrnice, ke které se zatím kvůli velice odlišným postojům nepodařilo nalézt shodu členských zemí.

Dále byly předsednictvím připraveny na červnové Radě a jednomyslně schváleny závěry Rady k biodiverzitě a invazním druhům (hodnocení akčního plánu EU pro biologickou rozmanitost v polovině období a plán strategie EU pro nepůvodní invazní druhy). Členské státy se shodly, že ochranu biodiverzity je třeba integrovat do všech sektorových politik (zemědělství, územní plánování, ochrana klimatu) a co nejdříve připravit kvalitní strategii – jakými legislativními i nelegislativními nástroji invazním druhům čelit. EU musí zvýšit úsilí pro zastavení poklesu biologické rozmanitosti.

Na březnové Radě EU pro životní prostředí bylo přijato rozhodnutí Rady o postoji, který má být jménem Evropského společenství zaujat, pokud jde o návrhy změn Mezinárodní úmluvy o regulaci velrybářství a jejího harmonogramu. Ministři kvalifikovanou většinou odsouhlasili společnou pozici těch členských států EU, které jsou zároveň členy Mezinárodní velrybářské komise (IWC), s cílem chránit co nejefektivnějším způsobem ohrožené druhy kytovců. K nejdiskutovanějším tématům patřila otázka týkající se moratoria na komerční lov velryb a omezení lovu malých kytovců. Přijatá pozice dává šanci efektivně vyjednávat především s Japonskem o ochraně nejohroženějších druhů kytovců.

České předsednictví koordinovalo přípravu společných pozic na 7. zasedání mezinárodní ad hoc pracovní skupiny pro přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivému sdílení přínosů z jejich využívání v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD). Pracovní skupina vůbec poprvé diskutovala o návrzích operačních textů přednesených smluvními stranami CBD, které by se měly v budoucnu stát součástí právně závazného protokolu.

ČR pořádala ve dnech 27. – 28. května 2009 v Praze ve spolupráci s Evropskou komisí konferenci o přírodních a přírodě blízkých oblastech za účasti zástupců akademické sféry a podnikatelského i neziskového sektoru, která odstartovala diskusi o nutnosti ochrany těchto oblastí.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

Foto Jan Symon

Výzkumný ústav vodohospodářský – 90 let

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce, je přímým pokračovatelem Státního ústavu hydrologického, založeného v roce 1919. Slaví tedy letos 90 let činnosti.

Z historie ústavu

Ústav byl založen jako Státní ústav hydrologický usnesením ministerské rady z 19. prosince 1919, a to jako ústředí hydrologické služby pro celé území republiky. Organizační práce byly zahájeny 13. 10. 1920 a od roku 1922 se již ústav – ač ve stísněných podmínkách – věnoval výzkumu, zprvu vesměs hydrologickému. Aby se výzkum mohl úspěšně rozvíjet, bylo nutné vybudovat pro instituci odpovídající základnu. V roce 1927 tedy začala výstavba areálu v Praze-Podbabě. Nejprve byl dokončen tárovací žlab (1930), pak budova A s hydrotechnickou laboratoří. V té době měl již ústav 34 zaměstnanců.

Protože se ve výzkumném programu stále častěji objevovaly i úkoly hydrotechnického charakteru, bylo již v roce 1925 schváleno zřízení hydrotechnického ústavu a usnesením ministerské rady v roce 1930 byly oba ústavy pojmenovány Státní výzkumné ústavy hydrologický a hydrotechnický T. G. Masaryka.

V roce 1933 byla dokončena další budova, a tak se po dobudování areálu ústavu mohli výzkumní pracovníci plně věnovat svým úkolům, jež byly stanoveny v zakládací listině: vědecký výzkum všech typů vod a jejich vzájemných souvislostí, výzkum všeobecných zákonů pohybu vody v otevřených korytech, potrubích a zeminách; výzkum zakládání vodních staveb po stránce hydraulické i stavební; pokusnictví v oborech podzemních vod, mechaniky zemin či hydrometrie aj.

Podobné výzkumné úkoly představovaly v omezené míře i náplň práce ústavu za okupace. Poválečný vývoj přinesl vodohospodářskému výzkumu celou řadu nových úkolů. Vedle dosavadního zaměření na hydrologii a hydrotechniku dochází po r. 1945 k posílení kapacity výzkumu v oblasti čistoty a jakosti vod, čištění odpadních vod a zásobování vodou. Zároveň se v té době rozvíjí hydroenergetická výstavba a výzkum v této oblasti přináší nutnost rozšířit areál o třetí provozní budovu, v níž je

umístěna hydrotechnická a aerodynamická laboratoř.

V roce 1951 byl ústav přejmenován na Výzkumný ústav vodohospodářský a zřízena pobočka v Bratislavě. Součástí ústavu byla i detašovaná pracoviště v Ostravě (založeno 1942) a Brně (založeno 1949).

V 50. letech došlo k oddělení hydrologické a meteorologické služby od výzkumu a jejich pozdějšímu převedení do nově vytvořeného Hydrometeorologického ústavu. Ve VÚV zůstala pouze výzkumná složka hydrologie povrchových, podzemních a ovzdušných vod. Dále bylo vyňato oddělení zabývající se půdní mechanikou, ale ústav byl naopak rozšířen o další laboratoře pro chemické, biologické a bakteriologické rozborů. V souvislosti s federativním uspořádáním republiky v roce 1968 se bratislavská pobočka ústavu stala samostatným ústavem (Výzkumný ústav vodního hospodářství).

S ohledem na nutnost řešit vodohospodářskou problematiku komplexně, tedy i s přihlédnutím k otázkám řízení a ekonomiky, bylo roku 1969 zřízeno Středisko pro rozvoj vodního hospodářství a organizačně bylo začleněno do VÚV.

Po roce 1989 byl ústav převeden do působnosti vzniklého MŽP ČR jako jedna z prvních odborných institucí pro jednotlivé složky životního prostředí. Hned v následujícím roce bylo do názvu ústavu vráceno jméno T. G. Masaryka, které nesl od roku 1930. V roce 1992 bylo dokončeno soustředění všech pražských pracovišť do areálu v Podbabě a od roku 1993 začal ústav fungovat jako příspěvková organizace. V roce 1997 byla otevřena nová budova pobočky v Ostravě a v roce 1999 byla činnost ústavu rozšířena o problematiku odpadů.

V srpnu 2002 byl ústav postižen katastrofální povodní, jejíž následky pocítoval téměř tři roky. V roce 2005 byla zahájena činnost v nové budově laboratoří pro oblast vody, odpadů a dalších složek

životního prostředí v Praze-Podbabě a v následujícím roce se nových prostor dočkala i pobočka v Brně. K 1. lednu 2007 se ústav stal veřejnou výzkumnou institucí.

Celkový pohled na současnou podobu areálu VÚV T.G.M. v Praze-Podbabě.

Současnost

Ve své současné organizační podobě byl VÚV T.G.M., v. v. i., zřízen Ministerstvem životního prostředí opatřením č. 12/06 ze dne 12. 12. 2006 o vydání zřizovací listiny veřejné výzkumné instituce, a to od 1. 1. 2007.

Účel, ke kterému je VÚV T.G.M., v.v.i., zřízen zahrnuje: výzkum stavu, užívání a změn vodních ekosystémů a jejich vazeb v krajině a souvisejících environmentálních rizik, hospodaření s odpady a obaly; odbornou podporu ochrany vod, protipovodňové prevence a hospodaření s odpady a obaly, založenou na uvedeném výzkumu.

Jeho hlavní působnost se soustřeďuje na výzkumnou, koncepční, odbornou a metodickou činnost, včetně vytváření a provozování informačních systémů, v oblasti ochrany jakosti a množství povrchových a podzemních vod a jejich užívání v technických, ekonomických a ostatních souvislos-

tech a ve vzájemných interakcích. Jde o objektivní odbornou službu poskytovanou přednostně pro veřejnou správu zejména podle vodního zákona a pro tvorbu a uplatňování státní politiky v oblasti vod. Nově byly aktivity ústavu rozšířeny i o výzkumnou, odbornou a metodickou činnost a vytváření informačních subsystémů pro výkon státní správy v oblastech nakládání s odpady a integrovaného přístupu k prevenci znečištění životního prostředí.

Nejvýznamnější řešené projekty a činnosti

V rozsáhlém výzkumném programu jsou v ústavu řešeny jak projekty vědy a výzkumu, tak resortní úkoly, mezinárodní projekty i řada úkolů pro soukromou sféru, a to v celé šíři problematiky týkající se vod i odpadů.

Výzkum a ochrana hydrosféry

Výzkumný záměr je zaměřen na hodnocení vybraných jevů a procesů v životním prostředí, jednotlivých antropogenních tlaků a priorit jejich závažnosti a nebezpečnosti a také na přípravu systémů nápravných a ochranných opatření, včetně návrhů mechanismů pro cílení legislativních nástrojů. V jednotlivých směrech řešení jsou kombinovány metody laboratorního a terénního měření relevantních charakteristik systémů s měřením a kvantifikací vlastních procesů, které v ekosystémech probíhají.

Výzkum pro hospodaření s odpady

Výzkumný záměr je jedním z prvních rozsáhlých projektů systematického výzkumu, které řeší široký okruh problémů odpadového hospodářství. Zaměřuje se především na mezinárodní spolupráci a implementaci legislativy EU, rozvoj integrovaných systémů nakládání s odpady v ČR, spolupráce na vývoji metod pro zjišťování vlastností a hodnocení kvality odpadů a hodnocení skládek a starých zátěží.

Projekty zabývající se hodnocením jakosti vody v hlavních povodích ČR

Neméně důležité jsou i projekty zabývající se hodnocením jakosti vody, jejího prostředí a užívání a vytvářením komplexních návrhů opatření pro zlepšení kvality vod i funkce ekosystémů v povodích Labe, Moravy a Odry. Realizační opatření navržených ve všech třech projektech by mělo být dosaženo plně vyhovující přirozené i užité funkce vody a ekosystémů, blížících se přírodnímu stavu. Výsledky těchto projektů jsou využívány také v rámci aktivit České republiky v mezinárodních komisích na ochranu uvedených toků.

Podpora výkonu státní správy

Značnou část činnosti ústavu tvoří též podpora výkonu státní správy a řešení úkolů v rámci kompetencí MŽP. Největší pozornost je zaměřena na odbornou podporu v rámci implementace a reportingu vybraných směrnic EU a mezinárodní spolupráce v oblasti vod, dále na informační a odbornou podporu MŽP jako ústředního vodoprávního úřadu, ale i na plánování a monitoring vod.

Mezinárodní spolupráce

Ústav se podílí i na mezinárodním výzkumu. Příkladem může být spolupráce v projektech WATCH (Water and global change) a FRIEND (Flow regimes from international experimental and network data), které se zabývají mezinárodním výzkumem jak dopadů klimatické změny na hydrologický režim, tak výskytu hydrologického sucha. Ústav se podílí také na projektu EU NeWater, který je zaměřen na adaptivní režim ve vodním hospodářství, či na programu EU – Aquaterra. Důležitá byla i účast na Společném průzkumu Dunaje (Point Danube Survey 2) podrobně vyhodnocujícím současný stav Dunaje i jeho významných přítoků. Projekt Dyje-Thaya je příkladem úspěšné bilaterální spolupráce odborných institucí České republiky a Rakouska při porovnávání metod a sledování ekologického stavu řeky

Dyje. Rozvíjí se i odborná činnost v pracovních skupinách hraničních vod a spolupráce v mezinárodních komisích pro ochranu Labe, Dunaje a Odry.

ASLAB

Organizační součástí ústavu je také ASLAB – Středisko pro posuzování způsobilosti laboratoří, jehož náplň tvoří posuzování odborné způsobilosti laboratoří podle normy ČSN EN ISO/IEC 17 025, dále organizace mezilaboratorních porovnávání zkoušek v oblasti životního prostředí. Vykonává též funkci Národního inspekčního orgánu správné laboratorní praxe pro testování chemických látek a chemických přípravků, pesticidů a kosmetických přípravků.

Informační systémy a informační činnost

Ve své práci ústav využívá informační systémy, jichž je sám tvůrcem nebo se na jejich vzniku a správě významně podílí. Jde o: HEIS VÚV (Hydroekologický informační systém VÚV T.G.M., v.v.i.), DIBAVOD (Digitální báze vodohospodářských dat), ISVS – V (Informační systém veřejné správy v oblasti Voda),

Důležitou složkou činnosti ústavu je i oblast získávání, uchovávání a šíření vědeckotechnických informací. Středisko vědeckotechnických informací vykonává rozsáhlou knihovnickou, bibliografickou a dokumentografickou činnost.

Významná je pro šíření informací o výsledcích výzkumu i ediční činnost. Ústav vydává časopis Vodohospodářské technicko-ekonomické informace (VTEI), který v současné podobě vychází jako příloha Vodního hospodářství, a dále neperiodické publikace, které přinášejí obsáhlejší informace o výsledcích výzkumu. Zásadní informace o výsledcích výzkumu přináší každoročně Zpráva o činnosti ústavu a řada informačních materiálů k některým nejzávažnějším výzkumným projektům.

Více informací: www.vuv.cz

Zdroj: VÚV T.G.M., upraveno (red)

Foto VÚV T.G.M.

Návrh rybích přechodů na Staroměstském jezu v Praze

Model hlavního přechodu (v2)
(zpracováno v rámci Projektu Labe
ve spolupráci s firmou Envisystem)

Výsledky činnosti ČIŽP za rok 2008

V roce 2008 provedla Česká inspekce životního prostředí celkem 14 255 kontrol.

V roce 2007 to bylo 15 791 kontrol, v roce 2006 provedla 16 649 a v roce 2005 jich bylo 17 254. Počet kontrol na jednoho inspektora v roce 2008 byl 34 (38 v roce 2007, 39 v roce 2006, 40 v roce 2005). Mírný pokles počtu provedených kontrol oproti roku 2007 je důsledkem vzrůstající náročnosti prováděných kontrol i následných správních řízení po stránce právní i odborné. Odráží se zde také snaha ČIŽP zaměřovat se zejména na případy s velmi významným vlivem na stav životního prostředí, což dokládá rostoucí objem uložených pokut i rostoucí průměrná výše pokut. ČIŽP vydala v roce 2008 celkem 13 778 správních řízení, z toho 13 595 pravomocných – do uvedeného počtu je zahrnuto 2 071 vydaných rozhodnutí o poplatcích za vypouštění odpadních vod a 8 253 vydaných rozhodnutí o poplatcích za odběr podzemních vod.

ČIŽP uložila v roce 2008 celkem 2 684 pokut, z toho 2 501 bylo v tomto roce pravomocných (2 547 pokut, z toho 2 469 pravomocných v roce 2007; 2 393 pokut, z toho 2 248 pravomocných v roce 2006). Celkový počet uložených pokut oproti předcházejícímu roku mírně vzrostl (2 547 v roce 2007, 2 393 v roce 2006,

2 861 pokut v roce 2005). Celkový objem pokut se snížil na 142 921 818 (161 513 741 Kč v roce 2007, 141 415 397 Kč v roce 2006, 92 724 736 Kč v roce 2005). Snížení pokut zaznamenal především úsek odpadového hospodářství, a to na 64 472 750 Kč (76 429 000 Kč v roce 2007, 63 756 000 Kč v roce 2006, 29 840 000 Kč v roce 2005). Snížení souvisí především s případy prokázané nelegální činnosti, kterých bylo v roce 2008 méně než v roce 2007. Dalším důvodem bylo snížení celkové výše pravomocně uložených pokut způsobené částečně strategií inspekce šetřit problematické případy, ve kterých se často přistupuje k ukládání vysokých pokut. Část těchto případů je v současné době ve fázi odvolání a inspekce čeká na rozhodnutí odvolacího orgánu. Z oblastních inspektorátů největší objem pokut uložily OI Praha 29 188 900 Kč a OI Brno 23 040 863 Kč, tedy v oblastech s vyšší koncentrací průmyslu a environmentálních problémů.

Rozhodnutí nápravného charakteru tvoří po sankcích druhou skupinu rozhodnutí, která jsou reakcí správního orgánu na zjištění rozporu se zákonem. Opatření tohoto typu se vydávají samostatně nebo spolu s rozhodnutím

o sankci. V roce 2008 bylo vydáno 427 rozhodnutí o opatření k nápravě (503 v roce 2007, 634 v roce 2005) a 51 rozhodnutí o zastavení provozu (66 v roce 2007). Počet případů odebrání živých nebo neživých exemplářů správním rozhodnutím (dle Úmluvy CITES) vzrostl na 84 (68 v roce 2007).

Odebrání nedovoleně držených exemplářů, omezení nebo zastavení škodlivé činnosti či provozu je krajní možností odpovědi správního orgánu na zjištěný rozpor se zákonem. Tomu odpovídá i jejich podíl na celkovém počtu rozhodnutí.

Úsek odpadového hospodářství udělil v roce 2008 nejvíce pokut ze všech složek životního prostředí. Téměř 80 pracovníků OOH ČIŽP provedlo v roce 2008 celkem 3 320 kontrol u 2 658 subjektů. Za zjištěné správní delikty bylo v roce 2008 zahájeno 776 správních řízení, právní moci nabylo celkem 759 rozhodnutí o pokutách v celkové výši 64 472 750 Kč. Jedním z hlavních problémů v roce 2008, který OH řešilo a řeší, bylo nezákonné ukládání odpadu do terénu a nedovolené nakládání se stavebním odpadem.

Ivana Awwadová, mluvčí ČIŽP

Co dělat, když zaznamenanám...

OPUŠTĚNÝ AUTOVRAK, ELEKTROZAŘÍZENÍ?

Když najdete autovrak, ohlaste skutečnost příslušnému obecnímu úřadu.

Když se potřebujete zbavit elektrozařízení, starých barev a laků, hnojiv, fotomateriálu a dalších chemikálií, znečištěných obalů od olejů, barev apod., odveďte je do sběrného dvora.

Pokud nevíte, kde se ve vaší obci sběrný dvůr nachází, obraťte se na příslušný obecní úřad, který určí místo, na něž se odpad může ukládat.

Když se potřebujete zbavit léků s prošlou lhůtou, odevzdejte je v lékárně.

Když se potřebujete zbavit stavební suti, můžete ji odvézt na sběrný dvůr (pozor – platí se za množství) či přímo na řízenou skládku v okolí (platí se samozřejmě také).

Když nevíte, jak naložit s drogistickým zbožím, které jste zakoupili a které nemá návod k použití v českém jazyce, obraťte se na Českou obchodní inspekci.

Zdroj: ČIŽP

Bleskové povodně a pomoc postiženým územím

Na konci června a v červenci povodňová situace v České republice dosáhla kritického stavu. Opakovaně zasedala na Ministerstvu životního prostředí Ústřední povodňová komise.

Ústřední povodňovou komisi (ÚPK) svolal její předseda – ministr životního prostředí Ladislav Miko. Místopředsedou ÚPK je ministr vnitra Martin Pecina. Jejím členy jsou ministr zemědělství Jakub Šebesta, hlavní hygienik ČR Michael Vít, náměstci ministra obrany Jaroslav Kopřiva, ministra pro místní rozvoj Miroslav Kalous a ministra financí Jiří Kubínek, generální ředitel Hasičského záchranného sboru ČR Miroslav Štěpán, zástupce náčelníka Generálního štábu Armády ČR Jiří Halaška a ředitel sekce vodního hospodářství MZe Pavel Punčochář. Tajemnicí ÚPK je ředitelka odboru ochrany vod MŽP Veronika Jáglová. Členové ÚPK se navzájem informovali o aktuálních a připravovaných aktivitách jednotlivých resortů v regionech, zasažených bleskovými povodněmi.

Od 22. června došlo vlivem přílivu teplého vzduchu s 90% vlhkostí a intenzivních bouřek s lokálními přívalovými dešti k bleskovým povodním, které zasáhly obce v Moravskoslezském, Olomouckém, Zlínském a Jihočeském kraji s následkem značných materiálních škod. Charakteristické pro tento typ povodní jsou extrémní srážky v krátkém čase a rychlý vzestup hladiny vod v zasaženém území. K tomu dochází kvůli rychlému vyčerpání retenční kapacity krajiny. Voda stéká po svazích do údolí, které zaplaví. Srážkové úhrny na Novojičínsku dosáhly intenzity až 120 mm za hodinu. V první vlně bleskových povodní tak například hladina vody na Novojičínsku stoupla až o 5 metrů, na Jeseníku o 2 metry.

„V souvislosti s klimatickými změnami očekáváme, že extrémním projevům počasí, jako jsou aktuální bleskové povodně, budeme vystaveni stále častěji,“ komentoval situaci ministr Miko. „Bleskové povodně v takovémto

rozsahu jsme dosud nezažili. Proto je musíme důkladně analyzovat a vyhodnotit a rozhodnout, jaká bude třeba přijmout opatření, aby se co nejvíce zmírnily dopady takových povodní v budoucnu,“ dodal Miko. MŽP už proto připravilo návrh projektu na vyhodnocení stávajících povodní, které bude koordinovat ve spolupráci s ministerstvy zemědělství, pro místní rozvoj a vnitra. Vyhodnocení by mělo být hotové do konce letošního roku. MŽP připravuje již delší dobu strategii protipovodňových opatření v krajině, kterou předloží zároveň s vyhodnocením příčin a dopadů letošních povodní.

Ministerstvo pro místní rozvoj informovalo ÚPK o svém návrhu přispět občanům na opravy jejich poškozených domů a bytů i novou výstavbu, která nahradí domy stržené povodní nebo v jejím důsledku. Spolu s Ministerstvem financí shromažďuje MMR potřebné podklady pro následnou obnovu základních funkcí postižených území. Strategie obnovy zasažených regionů poté slouží jako základ pro uvolňování státní pomoci z jednotlivých resortních programů. Škody na státním majetku mapuje i Ministerstvo zemědělství, které ihned uvolnilo 30 milionů Kč k dispozici správcům vodních toků a ve svých programech na odstraňování povodňových škod a protipovodňová opatření by mělo mít k dispozici další peníze

Ministerstvo zdravotnictví na svých webových stránkách zprovoznilo novou rubriku Povodně. V ní je k dispozici například návod, jak postupovat při sanaci studní nebo při výskytu plísni v domech. Tam, kde je pouze jeden zdroj pitné vody, nabízí MZ zabezpečit bezplatný odběr a rozbor vody. Státnímu zdravotnímu ústavu zadalo MZ zpracování studie k likvidaci komárů v zasažených lokalitách a její zveřejnění na webových stránkách ministerstva. Ministerstvo také

rozhoduje o očkování dětí ve věku 2 – 5 let v zasažených oblastech.

Ústřední povodňová komise se shodla, že Integrovaný záchranný systém funguje dobře. Kvalitní práci odvádějí profesionální i dobrovolní hasiči, Policie ČR, Armáda ČR, Správa státních hmotných rezerv, zdravotníci, psychologové, povodňové komise i krizové štáby, s. p. Povodí, ČHMÚ i nevládní organizace. Krajské povodňové a krizové štáby situaci dobře zvládaly. Nasazení byli rovněž vojáci.

Obnova po povodni se bude týkat i zajištění infrastruktury dodávek pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod.

Ministerstvo financí zajistilo prakticky okamžitě první část finanční pomoci postiženým krajům na záchranné a likvidační práce v celkové částce 54 milionů korun – 24 milionů pro Moravskoslezský kraj, 12 milionů pro Olomoucký kraj, 8 milionů pro Jihočeský kraj a 10 milionů pro Zlínský kraj. Na posílení výdajů HZS ČR a dobrovolných hasičů bylo uvolněno 30 milionů korun.

Povodňová služba MŽP pracovala od čtvrtka 25. června v nepřetržitém provozu a byla ve spojení s krizovými štáby postižených krajů, Českým hydrometeorologickým ústavem, správami zasažených povodí i relevantními vládními resorty. Pravidelně aktualizované zprávy o vývoji povodňové situace jsou vždy v případě potřeby veřejnosti dostupné například na webových stránkách Ministerstva životního prostředí www.mzp.cz nebo Českého hydrometeorologického ústavu www.hydro.chmi.cz.

*Jarmila Krebsová, Jakub Kašpar, MŽP,
upraveno (red)*

Ochrana před povodněmi na Labi

Největší přírodní katastrofy ve střední Evropě v posledních desetiletích představují povodně. Také letos jsme byli svědky, jak překvapivé a ničivé mohou být. Postižení občané si při každé povodni kladou následující otázky: Je možné se před povodněmi lépe chránit? Jaká protipovodňová opatření byla realizována a jaká se plánují do budoucna?

Zatímco v červenci 2009 byly postiženy zejména přítoky v horní části povodí Labe, na vlastním toku Labe zůstala v paměti především katastrofální povodeň v srpnu 2002 a následující povodně v zimě 2003 a na jaře 2006.

„V tak rozsáhlém povodí, jako je Labe, je v zájmu účinné ochrany před povodněmi mezinárodní spolupráce nezbytností. V roce 2003 byl schválen Akční plán povodňové ochrany Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL). Tento plán je základem intenzivní česko-německé spolupráce v oblasti protipovodňové prevence a při realizaci protipovodňových opatření v povodí Labe“, vysvětluje prezident MKOL, Fritz Holzwarth.

MKOL představila v srpnu v Drážďanech veřejnosti Druhou zprávu o plnění *Akčního plánu povodňové ochrany v povodí Labe* v letech 2006 – 2008. Významného pokroku bylo dosaženo především v oblasti analýzy povodňových rizik, hlásných a předpovědních povodňových systémů, při realizaci opatření vedoucích ke zlepšení schopnosti krajiny a údolních niv zadržovat vodu a technických protipovodňových opatření. Ve sledovaném období bylo mimo jiné obnoveno 420 ha lužní krajiny v důsledku oddálení ochranné hráze od toku Labe u obce Lenzen, bylo sanováno nebo nově vystavěno cca 180 km ochranných hrází a v údolních nádržích byl zvýšen ovladatelný objem o více než 50 mil. m³.

„Průběh povodně na jaře 2006 a způsob, jakým se ji podařilo zvládnout, dokládá, že realizovaná opatření Akčního plánu významnou měrou přispěla ke zvýšení ochrany obyvatel a jejich majetku před povodněmi na Labi,“ podotýká Heide Jekel, vedoucí německé delegace v MKOL. „Díky manipulacím na Vltavské kaskádě a vodních nádržích na Ohři se dala povodňová situace v České republi-

ce a v Německu až po hranice mezi Saskem a Saskem-Anhaltskem dobře zvládnout,“ dodává Veronika Jáglová, vedoucí české delegace.

„Je důležité, že byla vymezena záplavová území v zastavěných oblastech podél vodních toků, kde lze očekávat významná povodňová rizika a povodňové škody,“ pokračuje prezident MKOL, Fritz Holzwarth. „To je základním předpokladem pro snižování potenciálu škod v ohrožených oblastech. Zpráva,

MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE (MKOL)

MKOL byla založena 8. října 1990 v Magdeburku. K zakládajícím a smluvním stranám patří vedle České republiky a Spolkové republiky Německo i Evropská unie, která byla smluvní stranou MKOL do 30. 4. 2004, tedy do doby vstupu ČR do EU dne 1. 5. 2004. MKOL vypracovává doporučení pro smluvní strany. Delegace a pracovní skupiny v MKOL jsou složeny ze zástupců státních a vědeckých institucí z České republiky, Německa, Polska a Rakouska a EU (Polsko, Rakousko a EU mají v MKOL statut pozorovatelů). Vedle toho se na práci v pracovních skupinách podílejí i zástupci nevládních organizací. Sídlem sekretariátu MKOL je Magdeburk. Osm pracovníků sekretariátu podporuje práci Komise a jejích pracovních skupin po odborné, jazykové a technicko-organizační stránce. Pracovními jazyky jsou čeština a němčina.

Dotazy a další informace: Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL), Dr. Slavomír Vosika (vedoucí sekretariátu) tel.: +49 391 400 030; e-mail: sekretariat@ikse-mkol.org

Zdroj: MŽP

kteřou nyní předkládáme veřejnosti, shrnuje již realizovaná a plánovaná opatření, která jsou velmi dobrým základem, pro úspěšnou implementaci evropské Směrnice o zvládání a vyhodnocování povodňových rizik v povodí Labe.“

Všichni přítomní odborníci se shodli na tom, že zvládání povodňových rizik není jen úkolem generačním, ale i úkolem všech aktérů společnosti, přičemž jeho úspěšnost je zaručena jen v případě společné realizace v rámci celého, tedy mezinárodního povodí.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)

Posílení schopnosti krajiny zadržovat vodu
v ploše povodí, v korytech toků a v údolních nivách

► Základními opatřeními v ploše povodí jsou ochrana povrchu orné půdy před erozním působením vody (např. mulčováním), zachování (přip. zvyšování) podílu trvalých travních porostů, vytváření stabilních smíšených lesů a zvyšování podílu lesních ploch.

Technologie mulčování (MLU)

► V biosférické rezervaci „Poříčí krajina Labe“ byly analyzovány a zmapovány plochy o rozloze 2 212 ha, které připadají v úvahu pro rozšíření porostů lužního lesa, a bylo vymezeno 10 011 ha lesních ploch jako území ochrany před povodněmi.

Lesní hospodářství podle zásad ochrany přírody (SMUL)

► V horní a dolní části Sprévského lesa budou v rámci projektu břehových pásů podél toků Sprévského lesa provedena na 8 450 ha klíčového území opatření ke stabilizaci vodního režimu.

► V chráněném přírodním území Uckermarské jezera byla na více než 25 000 ha klíčového území provedena opatření zaměřená na odstranění umělého odvodňování a na snížení povrchového odtoku.

► V lokalitě Lödderitzer Forst bude uskutečněn největší záměr na oddálení ochranných hrází od toku Labe s retenční plochou 600 ha. Realizace by měla začít v roce 2009.

► Oddálením hráze od toku v lokalitě Lenzen bude obnoveno 420 ha funkční lužní krajiny. Nová hráz byla dokončena v říjnu 2008. (str. 2, obr. 1)

Odstavěné rameno a stavební fáze ochranné hráze v detailu u obce Lenzen (C. Damm)

Česká republika bude plnoprávným členem EUMETSAT

V Praze byla 22. června 2009 podepsána dohoda o přístupu České republiky k Evropské organizaci pro využívání meteorologických družic (EUMETSAT).

Evropská organizace pro využívání meteorologických družic je mezivládní organizací se sídlem v Darmstadtu v Německu a má v současnosti 23 evropských členských států (Rakousko, Belgie, Chorvatsko, Dánsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko a Spojené království) a sedm spolupracujících států (Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Island, Litva, Polsko a Rumunsko). EUMETSAT se snaží odrážet členství v Evropské unii. Tím, že Česká republika podepsala přístupovou dohodu v době svého předsednictví EU, bylo podpořeno naplňování tohoto cíle.

Údaje a výstupy z družic organizace EUMETSAT významně přispívají k předpovídání počasí a monitorování světového klimatu. EUMETSAT provozuje nad Evropou a Afrikou geostacionární družice Meteosat-8 a -9 a nad Indickým oceánem družice Meteosat-6 a -7. Metop-A, první evropská polární orbitální družice, byla vypuštěna v říjnu 2006 a provozní údaje přináší od 15. května 2007. Jason-2, oceánská družice provádějící altimetrická měření, jež byla vypuštěna dne 20. června 2008, doplnila mise prováděné EUMETSAT o povrchovou topografii oceánů.

Dohoda, kterou podepsal ministr životního prostředí Ladislav Miko společně s generálním ředitelem EUMETSAT Larsem Prahmem, je vyvrcholením spolupráce s dlouhou tradicí – bývalé Československo uzavřelo s EUMETSAT dvoustrannou dohodu o přístupu k informa-

cím z meteorologických družic již v roce 1992. Informace na základě této dohody využívaly oba příslušné ústavy – Český hydrometeorologický ústav a Slovenský hydrometeorologický ústav – až do doby přechodu, a to již v době samostatných států, na status spolupracujících členů. Tento status Česká republika ukončí koncem letošního roku a po schválení dohody parlamentem a ratifikaci pre-

▲ Spolu s Larsem Prahmem, generálním ředitelem Evropské organizace pro využívání meteorologických družic – EUMETSAT, podepsal český ministr životního prostředí Ladislav Miko smlouvu o plnoprávném členství České republiky.

zidentem republiky plynule přejde na plnoprávné členství v organizaci.

Plnoprávným členstvím v organizaci Česká republika získá kromě neomezeného přístupu k veškerým snímkům pořízeným družicemi a ostatním datům, která jsou pořizována v rámci sítě zařízení pro aplikaci družicových dat, také možnost spolupřezkoumat o budoucím vývoji evropských meteorologických družic. Přístupem k EUMETSAT v roce 2010 Česká republika získá jedinečnou příležitost od počátku se plně účastnit nově vyvíjeného programu Meteosat třetí generace. Díky plnému členství získají občané České republiky možnost být zaměstnáni přímo v centrále EUMET-

SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÉ PŘÍNOSY EUMETSAT

„Nejsou to pouze družicové snímky pro každodenní předpověď počasí, co nám EUMETSAT poskytuje. Členství v EUMETSAT nám umožní sdílet veškeré údaje a informace potřebné ke zkvalitnění našich meteorologických služeb, jako jsou zejména protipovodňová ochrana a prevence. V případě mimořádných živelných událostí jsou jedním z klíčových informačních zdrojů pro krizové štáby a Armádu ČR. A v neposlední řadě jsou data poskytovaná EUMETSAT klíčová pro zajištění leteckého provozu nad ČR a bezpečnosti na komunikacích.“

Využití těchto dat je bezpochyby nesmírné, zejména v dnešní době charakterizované extrémními jevy počasí v souvislosti s měnícími se klimatickými podmínkami Země.

Přínosem služeb EUMETSAT je tak vedle ochrany lidského zdraví a sociálních a ekonomických hodnot společnosti také monitoring přispívající k ochraně životního prostředí a klimatu v podobě kvalitních dlouhodobých dat.

Z projevu ministra životního prostředí Doc. RNDr. Ladislava Mika, Ph.D., u příležitosti podpisu Dohody o přístupu České republiky k Evropské organizaci pro využívání meteorologických družic (EUMETSAT)

Zdroj: MŽP

SAT, české firmy i výzkumné instituce budou moci získávat zakázky na vývoj a výrobu součástek jak z vlastních držic, tak i doplňkového vybavení na zemi.

Členství v EUMETSAT tak České republice umožní sdílet veškeré údaje a informace potřebné ke zkvalitňování meteorologických služeb. V případě mimořádných živelných událostí jsou data poskytovaná EUMETSAT jedním z klíčových informačních zdrojů pro krizové štáby a Armádu ČR. V neposlední řadě jsou nezbytná pro zajištění leteckého provozu nad ČR a bezpečnosti na komunikacích.

*Mgr. Eva Krýžová,
odbor mnohostranných vztahů MŽP
Foto Martin Mašín, MŽP*

Veletrh ekologických výukových programů

Již několik let poskytuje MŽP grantovou podporu projektu Veletrh ekologických výukových programů. Akci pořádá Sdružení středisek ekologické výchovy (SSEV) Pavučina ve spolupráci s Lipkou – školským zařízením pro environmentální vzdělávání.

Představujeme úspěšné projekty podpořené v dotačním řízení MŽP pro nestátní neziskové organizace. Více informací najdete v databázi www.mzp.cz/projekty.

Zvyšování kvality ekologické výchovy

Hlavním cílem projektu je rozvoj a podpora systému EVVO (environmentální výchovy, osvěty a vzdělávání) na celostátní úrovni a zvyšování kvalifikace pracovníků působících v EVVO, a tím i zvyšování kvality EVVO. Veletrh je určen zejména pracovníkům středisek ekologické výchovy, domů dětí a mládeže, středisek volného času, správ národních parků a chráněných krajinných oblastí i některých základních škol. Několikadenní akce přispívá i k vzájemné výměně zkušeností v oblasti praktické ekologické výchovy.

Na veletrhu probíhají prezentace ekologických výukových i pobytových programů (EVP), účastníci se seznamují s metodikami a měřítka kvality ekologické výchovy, získávají nové poznatky z regionu díky terénním exkurzím a v neposlední řadě mají možnost navázat nové kontakty. V rámci veletrhu se konají diskusní a pracovní dílny, přednášky a besedy, burzy pomůcek a publikací a další doprovodné programy.

Prudká 2008

V roce 2008 proběhl jubilejní 15. veletrh výukových aktivit ve dnech 2. – 5. září v rekreačním středisku Prudká v Jihomoravském kraji. Jednalo se o celonárodní akci, které se zúčastnili zástupci ze všech krajů České republiky kromě Karlovarského. Veletrh trval čtyři dny. Program každého dne byl naplánován tak, aby zahrnoval aktivity a související metodiku zaměřenou na různé věkové skupiny (předškolní věk a 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ

a SŠ). Na akci dorazilo 96 účastníků, 19 externích lektorů, hodnotitelů a hostů a 9 organizátorů. Veletrh byl spolufinancován účastnickými poplatky.

Realizace projektu výrazně přispívá k naplňování poslání SSEV Pavučina a zároveň umožňuje řešiteli systematicky získávat přehled o šíři, rozsahu, případně i kvalitě některých činností nabízených středisky ekologické výchovy v celé České republice.

Želivský klášter 2009

V roce 2009 proběhl veletrh ekologických výukových programů ve dnech 1 – 4. září v Želivském klášteře, opět s příspěvkem MŽP. Jednou z organizací, která zde představila své netradiční výukové programy *Kdo je za vodou?* a *Skvrny na banánech* je Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání. Tvorba těchto programů byla také podpořena grantem MŽP v roce 2008 na projekt *Svět v nákupním košíku* – vzdělávací programy pro ZŠ a SŠ.

Svět v nákupním košíku – vzdělávací programy pro ZŠ a SŠ

Cílem tohoto projektu je šířit mezi mládeží povědomí o vztahu mezi naší spotřebou a sociálními a environmentálními problémy u nás i za hranicemi a představit udržitelnější spotřebitelské alternativy. Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání uspořádala během roku 2008 celkem 58 dílen na základních a středních školách v Brně, v Boskovicih, Ostravě, Jablonci nad Nisou, Praze, Ústí nad Labem, Prostějově a Uherském Hradišti za účasti 1120 studentů. Organizace zároveň připravila k akreditaci u MŠMT semináře *Svět v nákupním košíku ve vztahu k naší každodennosti* a *Fair Trade a globální problémy – implementace do výuky*. Akreditace MŠMT byla udělena

v prosinci 2008. V průběhu projektu byla také zrealizována řada seminářů pro pedagogy a lektory. Dále projektový tým navrhl novou dílnu *Kdo je za*

vodou? Voda jako podmínka rozvoje a představil ji na interním semináři pro lektory, kteří k ní dali zpětnou vazbu. Na jejím základě byla dílna upravena a později pilotně odzkoušena na školách v Jihomoravském kraji.

Díky prostředkům MŽP se organizaci podařilo rozšířit nabídku dílen z cyklu *Svět v nákupním košíku*, který je učitelům k dispozici od roku 2007. Projekt byl kofinancován výtěžkem z prodaných materiálů a poplatků za dílny, který činí 20 Kč na studenta. Organizace dále navázala nové kontakty a udržuje spolupráci s učiteli prostřednictvím krajských konferencí EVVO. To vše by mělo zajistit udržitelnost projektu do budoucna.

KDO JE ZA VODOU? VODA JAKO PODMÍNKA ROZVOJE

Nová dílna s tímto názvem se klasickému environmentálnímu tématu vody a vodní krize věnuje optikou rozvojových zemí. Dílna je založena na práci ve skupinách a diskuzi, v níž studenti řeší otázky, jaký máme vztah k problémům s vodou ve světě a kdo by měl za správu vody zodpovídat. Studenti dají do souvislosti naše spotřebitelské chování a problémy s vodou v jiných částech světa. Studenti si uvědomí, že voda je sdílený zdroj a tím pádem také sdílená odpovědnost.

S využitím materiálů podpořených organizací připravila Helena Knappová, odbor environmentálního vzdělávání MŽP

Foto archiv SSEV Pavučina

Biozemědělství je připraveno řešit nové globální výzvy

Již 9. ročník Evropské letní akademie ekologického zemědělství – Bioakademie 2009 hostila ve dnech 24. – 25. června jako každoročně Zahradnická fakulta MZLU v Lednici na Moravě. Toto prestižní fórum se stalo postupně jednou z nejdůležitějších konferencí ekologického zemědělství v regionu střední a východní Evropy.

Hospodářské a environmentální výzvy

Bioakademie 2009 reagovala na aktuální témata svým rámcovým titulem *Ekologické zemědělství – odpověď na hospodářské a environmentální výzvy*. Jeho součástí byla konference pro praxi a vědecká konference. Na dvou denní jednání navázala série exkurzí účastníků Bioakademie na ekofarmy jihomoravské, rakouské a slovenské. Letošního jednání se účastnilo na dvě stovky zájemců z 21 zemí.

Bioakademie se opět stala prostorem, kde si experti, politici i hospodáři a obchodníci nejen vyměňují informace a zkušenosti, ale společně hledají i odpovědi na současné otázky a potřeby produkce biopotravin a jejich environmentálních souvislostí a přínosů.

Konference pro praxi s názvem *Systémy využívání půdy a ekonomické strategie ekologického zemědělství na*

pozadí aktuálního globálního vývoje řešila témata: Intenzifikace, nebo šetrné zacházení s půdou?, Přehledné ekonomické vztahy v ekologickém zemědělství jako odpověď na globální krizi, Význam úrodnosti půdy z hlediska hodnot ekologického zemědělství.

Diverzita, kvalita půdy a biozemědělství

Na loňský úspěšný úvod navázala 2. vědecká konference s tématy: Diverzita v ekologickém zemědělství a příklady úspěšných strategií, Kvalita a úrodnost půdy v ekologickém zemědělství, Udržitelnost a diverzita v zahradnictví a ekologickém odvětví.

Samo jednání pléna předznamenal ve svém vystoupení Nic Lampkin, ředitel Výzkumného centra ekologického zemědělství v britském Newbury, když se zabýval výzvami, s nimiž se ekozemědělci musí vyrovnat na poli environ-

mentálním, potravinářském i ekonomickém. „Klíčové bude nalézání rovnováhy mezi politikou a trhem v etapě, kdy se sektor bio musí adaptovat na snižování vládních výdajů v čase ekonomické krize,“ konstatoval. „Přitom tváří v tvář rostoucí velikosti tohoto sektoru stoupají i jeho nároky na finanční podporu...“ Jak Nic Lampkin zdůraznil dále, významným úkolem nejbližšího období bude zvážit při reflexi společné zemědělské politiky správný poměr mezi platbami za konkrétní agroenvi efekty hospodaření a plošnou podporou tohoto podnikání.

Ředitel švýcarského výzkumného ústavu pro ekologické zemědělství FIBL Urs Niggli podtrhl roli farmářů a jejich zapojení do výzkumu, které je nutné pro další inovace. Ty budou v budoucnu potřebné k řešení nových výzev. K jejich zvládnutí bude třeba systémového přístupu a komplexních řešení, přičemž právě farmáři zde musí být klíčovými partnery. „Výzkum není možné dělat pouze pro farmáře, ale s farmáři,“ dodal Urs Niggli.

Technologie i komunikace

Frekventovaným tématem, projednávaným na konferenci i doprovodných workshopech, bylo utváření technologické platformy pro ekologické zemědělství a biopotraviny na evropské i národní úrovni. Vznikající českou platformu a její cíle představil Josef Dlouhý z Bioinstitutu v Olomouci: „Půjde o oborové uskupení sdružující komerční subjekty, profesní sdružení, vysoké školy, výzkumné a finanční instituce, veřejnou správu

i spotřebitele. Jeho cílem je vytváření, podpora a naplňování střednědobých až dlouhodobých vizí sektoru za současného zkvalitňování vazeb mezi výzkumem, vzdělávacími institucemi a podnikatelskou sférou. Přínosem přitom má být efektivní komunikace a kooperace všech aktérů a vytvoření pružného nástroje pro lobbying.“ Příkladem tématu, k němuž by se takováto oborová platforma mohla a měla reprezentativněji vyslovit, je podle něho (z pohledu ekozemědělců jednostranné až nepřijatelné) tvrzení vědců české akademie věd v tzv. Bílé knize, týkající se údajné neškodnosti a perspektivnosti GMO plodin a produktů...

Probíhající tříletou evropskou kampaň ve prospěch ekologického zemědělství zaměřenou na nejširší veřejnost představila ve svém příspěvku

Aleksandra Mecilošek z úseku propagace zemědělské produkce Evropské komise. Je šířena ve 22 jazycích, využívá internetu (www.organic-farming.europa.eu), sloganů, širokého spektra osvětově-reklamních výstupů, od letáků přes inzerci po billboardy a televizní pořady.

Nové cíle zemědělské politiky

„Již dnes je jasné, že cíle, které si stanovila EU v oblasti snižování poklesu biodiverzity do roku 2010, nebudou naplněny“, uvedl Petr Dobrovský z Ministerstva životního prostředí ČR. „Jsme nakročeni správným směrem, ale musíme najít efektivnější postupy a hlavně zformulovat srozumitelné cíle pro farmáře“.

Bývalý evropský komisař Franz Fischler upozornil na fakt, že od poválečného období se cíle zemědělské politiky

prakticky nezměnily a je nutné je inovovat. „Nesmíme udělat podruhé stejnou chybu a vydat se cestou intenzifikace, je nutné hledat rovnováhu jak zajistit potravinovou, sociální a environmentální bezpečnost.“

Bioakademii 2009 zakončil Jiří Urban, náměstek ministra zemědělství ČR, který zdůraznil, že ekologické zemědělství je komplexní funkční model připravený již dnes v praxi řešit všechny nové výzvy EU, jako jsou klimatické změny, úbytek biodiverzity, ochrana půdy a vody, pohoda hospodářských zvířat a další.

Mezi řadu institucí, které poskytly Bioakademii 2009 podporu, patří i Ministerstvo životního prostředí ČR.

*Připravil Karel Merhaut
Foto archiv Agentury BioCIT*

▲ Na jedné ze tří exkurzí v rámci Bioakademie 2009 byla představena i opatření na ekofarmě manželů Maradových ze Šardic na Hodonínsku, směřující k ochraně půdy, krajiny i biodiverzity na pozemcích bez mezí, keřů a stromů, týraných velkoplošnou produkcí kukuřice a tedy i vodní a větrnou erozí... Snímky ukazují stav před a po provedení opatření.

▼ Hovoří bývalý evropský komisař pro zemědělství Franz Fischler.

▼ Publikum Bioakademie 2009.

Ladislav Miko k hlasování senátu o třech novelách

Senát Parlamentu ČR jednal 23. července o třech novelách zákonů z dílny Ministerstva životního prostředí. Novelu zákona o odpadech schválil. Novelu zákona o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) a především novelu zákona o ochraně přírody a krajiny vrátil s pozměňovacími návrhy zpět do Poslanecké sněmovny.

Novela zákona o odpadech výrazně zlepšuje občanům služby ve zpětném odběru baterií a monočlámků a také zjednodušuje administrativu především drobným podnikatelům.

„V případě vrácení novely zákona o CITES jde o logický krok, protože v průběhu projednávání v Poslanecké sněmovně se do novely dostaly někte-

ré legislativně-technické chyby. Senát je svými pozměňovacími návrhy napravit a já tedy očekávám, že by novela měla v dolní komoře parlamentu bez problémů projít,“ říká ministr životního prostředí Ladislav Miko.

„Hlasováním senátu o novele zákona o ochraně přírody a krajiny jsem ale hluboce rozčarován. Jeho vrácení sněmovně s pozměňovacími návrhy ohrožuje, vzhledem k politické situaci a blížícímu se konci funkčního období dolní parlamentní komory, přijetí tohoto klíčového zákona. Pokud přijat nebude, bude to znamenat hrozbu finančních sankcí ze strany Evropské komise kvůli nesouladu s evropskou legislativou, prodloužení neuspokojivého stavu v povolování kácení stromořadí v české krajině a pokračování absurdní situace, kdy o většině výjimek ze zákona

musí jednat vláda. Novela také přibližuje rozhodování blíž k občanům. To vše svým hlasováním senátoři ohrozili přesto, že jsme s nimi vedli napříč politickým spektrem řadu velmi intenzivních jednání. Sázím na racionální a věcnou diskusi a spolehlivost v uzavřených dohodách. V případě tohoto hlasování se ovšem ukázalo, že ochota dodržet domluvené, bohužel, chyběla. Z toho jsem velice zklamán. Přesto pokládám za nutné zdůraznit, že sám se svůj přístup měnit nechystám a slovo, které dávám, dodržuji a dodržovat budu i nadále,“ komentoval červencové hlasování horní komory českého parlamentu ministr životního prostředí Ladislav Miko.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Jak to je s kácením alejí

V posledních letech v zimním období se vždy rozpoutá mediální kampaň za záchranu stromů. Obvykle se uvádí, že se kácí masivně a bezdůvodně zdravé aleje.

Stromy se, samozřejmě, kácí, nikoliv však bezdůvodně. Správce komunikace je odpovědný za škody na majetku, poškození zdraví a ohrožení života způsobené pádem stromu nebo jeho částí. Proto v případech, kdy je již provozní bezpečnost stromu nevyhovující a hrozí jeho pád nebo rozlomení, musí správce komunikace strom pokácet a předejít tak škodám. Strom vedle komunikace nelze nechat dožít a rozpadnout se, i kdyby to byl významný krajinný prvek nebo v něm sídlil chráněný živočich. Stromy se kácí průběžně a nelze hovořit o masivním kácení.

Česká inspekce životního prostředí požádala v loňském roce silniční správce o informace o plánovaném kácení stromů. Na základě získaných informací pak ve svém tiskovém prohlášení uvedla, že se zaměří především na případy, kdy jsou pro kácení uváděny bezpečnostní důvody, tedy, že jsou stromy zdravé, ale mohou při vyšší rychlosti jízdy ohrozit automobilisty. Při našem šetření jsme však nic takového nezjistili a kácení z těchto důvodů nebylo plánováno. Bezpečnostní důvody byly uváděny, ale

jednalo se o stromy v havarijním stavu, suché, proschlé, s dutinami, napadené, jejichž ponechání by ohrožovalo bezpečnost silničního provozu.

Ředitelství silnic a dálnic ČR spravuje dálnice a silnice I. třídy. Silnice II. a III. třídy jsou ve vlastnictví krajů. Z celkového počtu asi 9000 kácených stromů v období vegetačního klidu 2008/2009, které uváděla ČIŽP, se na silnicích I. třídy kácelo necelých 2000 kusů. Z toho pouze 17 stromů bylo pokáceno z důvodu svého nevhodného postavení vůči vozovce (strom v zatáčce, zasahující do jízdního profilu a tudíž zvyšujícího možnost dopravní nehody). Ostatní stromy byly v havarijním stavu. Kácení starých alejí na dálnicích nepřichází v úvahu. Jednak se aleje nesází (pro dálnice je to nevhodný typ vegetačního doprovodu), jednak první úsek dálnice šel do provozu v roce 1971 a stáří stromů odpovídá stáří dálnice.

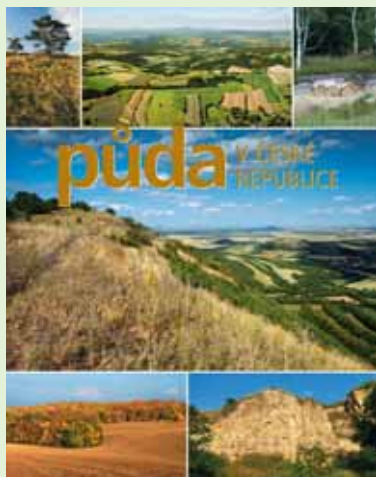
Podle našeho šetření se na silnicích I. třídy v posledních čtyřech obdobích vegetačního klidu kácelo vždy nad 2000 stromů, takže období 2008/2009 se ničím nelišilo od předchozích let. Informace

o masivním kácení tedy není pravdivá.

V článku „Co je důvodem kácení“ (Zpravodaj MŽP 2009/4) se zpochybňuje statistika Policie ČR o tom, kolik osob zahynulo při srážce se stromem. Zaměřují se v něm zavinění a příčiny dopravní nehody s příčinou smrti. Strom bývá příčinou dopravní nehody spíše výjimečně (pád stromu nebo jeho částí), ale bývá často příčinou toho, že následky dopravní nehody jsou fatální. Dopravní nehoda končí srážkou se stromem z různých příčin (mikrospánek, smyk, špatné předjíždění, vyhýbání se zvěři, rychlá jízda atd.). Ať už je zavinění nebo příčina dopravní nehody jakákoliv, tak jestliže smrt nastane následkem nárazu do stromu, tak toto je pak uvedeno i ve statistice dopravních nehod. V roce 2008 zahynulo po nárazu do stromu 177 osob z celkového počtu 992 osob zemřelých do 24 hod. po nehodě, tj. 17,84 %. V roce 2007 bylo toto procento téměř totožné. Pro úplnost je nutno dodat, že celkové množství osob zemřelých v roce 2008 do 30 dnů od nehody je 1076.

*Ing. Daniela Švédová,
Ředitelství silnic a dálnic*

Publikace

Půda v České republice Kolektiv autorů

Kniha Půda v České republice je pokračováním edice *Příroda v České republice*. Smyslem publikace je poukázat na problematiku půdy v širších souvislostech a tak přispět k zachování této základní složky životního prostředí a zmírnit tlak na její dnešní devastaci. V knize je vysvětlen vývoj a rozdělení půdy z hlediska jejího historického využívání až po současnost. Dále je podchyceno hodnocení půdy jak ekonomické, tak přírodní, zmíněno je také sledování vlastností půdy pomocí určujících indikátorů a náhled do biologie a mikrobiologie půdních systémů. V neposlední řadě je zdůrazněna ochrana půdy, a to jak plošná, tak kvalitativní. Pro možnost praktického použití publikace obsahuje souhrn legislativních předpisů platných v ČR. Kniha je určena nejen odborné veřejnosti a nepochybně přispěje ke zvýšení povědomí o významu funkce půdy v krajině a pro kvalitní a udržitelné životní prostředí ČR. Váz., 256 stran

Publikace byla vydána za finanční podpory Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství.

Češi ve spotřebitelském ráji (!?)

Vývoj spotřeby českých domácností v posledních dvaceti letech

P. Kušková, A. Marková, K. Najmanová

V současné době čelí vyspělý svět nevídanému nárůstu spotřeby, který se vystupňoval zejména v posledním desetiletí, neboť moderní společnost umožnila hromadnou produkci a masovou spotřebu, což se odráží na lidském smýšlení a volbě priorit. Hovoří se tak o spotřební společnosti a občané jsou často nazýváni spotřebiteli. Česká republika prodělala v posledních deseti letech zásadní změnu. Hlavním přelomem byl rok 1989. V oblasti spotřeby přišel rozhodující moment, neboť v ekonomicky nefunkčním komunistickém režimu nebyl před rokem 1989 dostatek spotřebního zboží, což se po roce 1989 začalo rychle měnit. Tato publikace je zaměřena na spotřebu českých domácností a klade si za cíl ukázat vývoj v této oblasti za posledních dvacet let a poskytnout pohled na toto téma zejména v souvislosti s dopady chování domácností na životní prostředí.

Brož., 112 stran

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009

Životní prostředí – prostředí každého z nás?

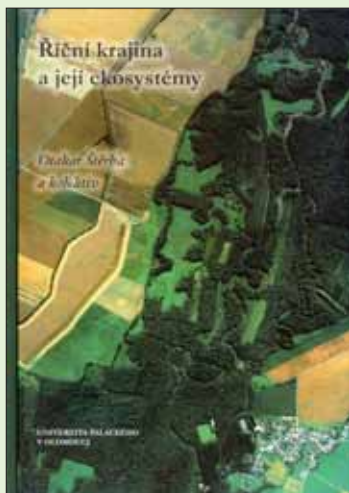
Kolektiv autorů

Zajímá vás, jaký dopad na životní prostředí mají vaše každodenní aktivity? Pak je právě vám určena publikace *Životní prostředí – prostředí každého z nás?*. Kolektiv autorů vybral pět aktuálních témat životního prostředí a pomocí stručných textů, schém a dalších grafických prvků popsal

souvislosti mezi naším každodenním chováním a stavem životního prostředí. V mnohých případech však také stavem našich peněženek... Kniha je doplněna o kapitulu, která by měla čtenáře seznámit s konceptem ekologické stopy.

Bonus: přiložené CD obsahuje Zprávu o životním prostředí ČR 2007, Stav životního prostředí v jednotlivých krajích ČR 2007, Statistickou ročenku životního prostředí ČR, Životní prostředí – prostředí pro život? a Životní prostředí – prostředí každého z nás?

Vydala CENIA, 2009

Říční krajina a její ekosystémy

Otakar Štěrbá a kolektiv

Říční krajina zabírá 10 % plochy České republiky a je nejdůležitější krajinou Země. Kniha popisuje všechny její vodní a suchozemské části, jejich sukcese od hor do nížin, oživení, funkce, služby i význam. Nesprávným využíváním této krajiny vznikají stamiliónové škody. Je posouzena úloha říčních krajin v globálním životním prostředí, při povodních, revitalizacích i v dalších dějích. Kniha přináší teoretické i praktické poznatky pro vodohospodáře, zemědělce, lesníky ochránce přírody, národohospodáře i politiky, studenty a amatérské ekology. Je vyvrcholením badatelského úsilí olomoucké krajinné ekologie.

Váz., 400 stran, přes 350 grafických příloh a fotografií

Vydalo Nakladatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 2008 zámku Vranov nad Dyjí

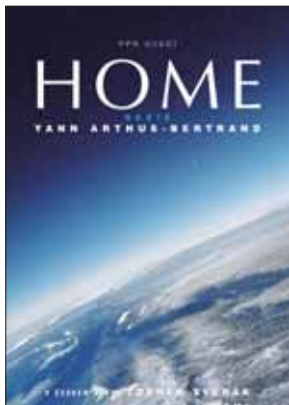
DVD

Home

Režie Yann Arthus-Bertrand, produkce Luc Besson a Denis Carot.

Mezinárodně uznávaný fotograf Yann Arthus-Bertrand vytvořil jedinečný dokumentární projekt o planetě Zemi. Procestoval země celého světa a zachytil ty nejúžasnější, ale i nejponičenější krajiny. Odkrývá problémy životního prostředí, a zároveň i pozitivní stránky lidské společnosti. Tyto obrazy nevýslovné krásy i naprostého zmaru vás ohromí!

Ministerstvo životního prostředí podpořilo distribuci filmu Home v českých kinech.

Výstava

Švýcarskem po stopách změn klimatu

O putovní výstavě Švýcarskem po stopách změn klimatu jsme vás informovali v minulém čísle Zpravodaje MŽP. Výstavu můžete aktuálně vidět od 14. do 17. září v Luhačovicích na Mezinárodní konferenci o odpadech, v Praze v sídle České geologické společnosti na vyhlášení výsledků soutěže Můj kousek Země (přesný termín a více o soutěži naleznete na <http://soutez-2009.geology.cz>) a od 5. do 11. října na mezinárodním festivalu Ekofilm v Českých Budějovicích a Českém Krumlově (více informací naleznete na www.ekofilm.cz).

www.eda.admin.ch

Seminář

Novinky v obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů

Cílem semináře je seznámit provozovatele zdrojů znečišťování ovzduší, management podniků a ověřovatele vykázaných emisí s aktuálním vývojem a novinkami v systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Termín konání: 8. 10. 2009. Místo konání: Úřad práce v Hradci Králové, Wonkova 1142/1, 500 02 Hradec Králové 2, velký sál - B204. Podrobné informace naleznete na: www.empla.cz (na Úvodní straně v Novinkách, seminářích).

Kontakt: EMPLA spol. s r. o., Za Škodovkou 305, 503 11 Hradec Králové, Ing. Zuzana Bílková, tel. 495 218 875, fax. 495 217 499, e-mail marketing@empla

Seminář je pořádán ve spolupráci s MŽP.

Letáky

Oba letáky lze volně stáhnout z internetových stránek MŽP: www.mzp.cz (sekce: Edice)

KDE NÁS NAJDETE

Evropský týden mobility a Evropský den bez aut

Letos již poosmé proběhnou dvě významné akce: **Evropský týden mobility (16. – 22. září)** a **Evropský den bez aut (22. září)**. Evropský týden mobility se v roce 2009 stává jednou z klíčových osvětových kampaní v celosvětové kampani proti klimatickým změnám. Letošním tématem Evropského týdne mobility bude: *Naše město – naše klima*, na přání Evropské komise tak tematicky navazuje na konferenci v Kodani (30. 11. – 12. 12. 2009), kde se bude rozhodovat o budoucnosti mezinárodní smlouvy, která má nahradit dohodu z Kjóta.

Více na: www.mzp.cz/etm

Ekofilm

Jubilejní 35. ročník Ekofilmu proběhne **od 5. do 11. října 2009 v Českých Budějovicích a v Českém Krumlově** a je věnován klimatickým změnám. **Ekofilm** je nejstarší mezinárodní filmový festival

o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví v Evropě, jehož vyhlásovatel je Ministerstvo životního prostředí, občanské sdružení Ekofilm, Jihočeský kraj, města České Budějovice a Český Krumlov. Festival má bohatý doprovodný program, do kterého jsou zařazeny diskuze, přednášky, besedy, workshopy s tvůrci filmů či s odborníky na životní prostředí, přírodní a kulturní dědictví. Součástí festivalu jsou také výstavy, divadelní představení, či koncerty. Letos do soutěže postoupilo 54 filmů z celkových 225 přihlášených, soutěžní filmy budou promítány v průběhu festivalu v kině Kotva a na Přírodovědecké fakultě v Českých Budějovicích a v Městském divadle Český Krumlov. Kromě toho se festivalové filmy budou promítat také v Třeboni a v dalších jihočeských městech, které navštíví promítací autobus. Průvodcem celým festivalem bude herec, moderátor a improvizátor Jaroslav Dušek, jehož přítomnost slibuje mnohá překvapení, pobavení i zamyšlení, a to nejen ekologického rázu. V rámci festivalu uvidíme i jeho představení Čtyři dohody.

Pro aktuální informace sledujte stránky www.ekofilm.cz, též facebook, twitter, znělka je i na youtube

Týká se to také tebe

Třicátý čtvrtý ročník mezinárodní filmové soutěže **Týká se to také tebe (TSTTT)** s tematikou životního prostředí proběhne ve dnech **23. až 29. listopadu 2009** ve městech **Zlín, Uherský Brod a Uherské Hradiště**. Týká se to také tebe je tematický mezinárodní festival filmů a videoprogramů, jehož součástí je doprovodný odborný a kulturně společenský program – přednášky, semináře, konference, výstavy, umělecké pořady. Více na: www.tsttt.cz

Ekofilm

5. - 11. 10. 2009

**35. Mezinárodní filmový festival
o životním prostředí, přírodním
a kulturním dědictví Ekofilm
35th International Film Festival
on the Environment and Natural
and Cultural Heritage Ekofilm**

České Budějovice | Český Krumlov
Česká republika | Czech Republic

Letošní Ekofilm je věnován
klimatickým změnám.
Ekofilm festival is dedicated
to climate changes this year.

www.ekofilm.cz

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XIX, číslo 9/2009 ■ Vychází 12 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549, www.mzp.cz ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail hana.kolarova@tiscali.cz ■ Grafická úprava Nufix, s. r. o.; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Nufix, s. r. o. ■ Tisk PBtisk, s. r. o. ■ Prosíme zájemce o odběr Zpravodaje MŽP, Věstníku MŽP a Zpravodaje EIA-IPPC-SEA, aby svou žádost a adresu k zaslání oznámili na e-mail zpravodaj@mzp.cz – budou tato periodika dostávat zdarma. Na stejný e-mail můžete psát i své dotazy a náměty. ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005

